

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Četnik IX.

Celovec, petek, 17. december 1954

Štev. 50 (660)

Beograd za zadovoljivo reševanje manjšinskih vprašanj

Na tedenski tiskovni konferenci minuli petek v Beogradu je bilo predstavniku jugoslovanskega državnega tajništva za zunanje zadeve, Branku Draškoviču, postavljeno med drugim tudi vprašanje, kaj misli o nedavnih akcijah proti dvojezičnim šolam na Koroškem.

V odgovoru na to vprašanje je Draškovič izjavil, da izpadi proti dvojezičnim šolam na Koroškem niso nič novega. »Znano je«, — je dejal — »da so take izpade povzročali vedno šovinistični elementi in nasprotniki Jugoslavije.« Glede položaja dvojezičnih šol pa je opozoril na to, da je to vprašanje urejeno z odredbo koroške deželne vlade iz leta 1945, da

pa ta odredba ni bila izvedena v celoti.

»Znano je tudi« — je dejal predstavnik jugoslovanskega državnega tajništva za zunanje zadeve — »da je ureditev položaja naše narodnostne manjšine v Avstriji predvidena v 7. členu osnutka državne pogodbe z Avstrijo.«

Končno je Draškovič izjavil: »Mislim, da bi bilo treba položaj naše manjšine v Avstriji urediti na način, ki bi bil obojestransko zadovoljiv. Vsaka enostranska ureditev tega vprašanja bi koristila samo tistim elementom, ki jim ne gre v račun ugoden razvoj stikov med Jugoslavijo in Avstrijo, do katerega je prišlo v zadnjih letih.«

Tudi jugoslovanski tisk zavrača šovinistično šolsko gonjo

Šovinistično gonjo proti dvojezičnemu šolstvu v svo odločnosti zavrača tudi jugoslovanski tisk. »Komu v korist?« — vprašuje »Ljudska pravica« in ugotavlja med drugim: V pogojih šovinističnega terorja nekaterih avstrijskih struj, ki tudi v ostali avstrijski notranji politiki silijo nazaj v čase nacističnega režima, ki je na Koroškem kulturno, narodnostno in gospodarsko uničil celo slovensko generacijo, je vsako in še posebej tako utemeljevanje nove šolske politike absurd. Argumenti, kakor je »volja staršev«, so po tvarjanje dejstev v namene, ki so v kričečem nasprotju ne le z osnovnimi človeškimi pravicami in načeli OZN, marveč celo z načrtom avstrijske državne pogodbe, ki jo Avstrija s toliko upravičenostjo terja. List izraža tudi upanje, da bo avstrijska vlada ravnala v duhu pogodb, ki jo vežejo in po želji večine demokratičnega avstrijskega ljudstva, ki po svojih naprednih nazorih in spričo svojih izkušenj odklanja sleherno gonjo peščice šovinističnih hujšakačev.

Ponovno piše o dvojezičnem šolstvu tudi »Slovenski poročevalec«, ki med drugim pravi, da je slovenska javnost že ponovno poudarila, da rešitev šolskega problema na Koroškem ne more biti v kakršnem koli slabšanju že doslej veljavnih predpisov za zaščito slovenske manjšine na Koroškem, temveč nasprotno, da pričakuje od avstrijskih oblasti nadaljnje ukrepe za zagotovitev enakopravnosti slovenskega življa. Odredba o dvojezičnem šolstvu, pravi list, je predstavljala prvi korak v novo razmerje koroških oblasti do koroških Slovencev, kot so to izjavljali predstavniki deželne vlade. V zvezi s trditvijo, da je bila ta odredba Avstriji

vsiljena od zasedbenih oblasti, list spominja na dejstvo, da so uradni avstrijski predstavniki na vseh povojnih mirovniških konferencah vedno znova operirali z navedeno odredbo o dvojezičnem šolstvu kot aktom avstrijskih oblasti napram koroškemu Slovincem in s tem dokazovali avstrijsko lojalnost in širokogrudnost napram slovenski manjšini. Glede »pravice staršev«, s katero skušajo operirati šovinistični krogi, pa list poudarja, da izjava staršev ne bi mogla biti v današnjih pogo-

jih na Koroškem izraz njihove dejanske svobodne volje, ampak le rezultat pritiska na raznih področjih, ki so jim še danes podvrženi.

Brez dvoma, poudarja Slovenski poročevalec, je problem dvojezičnega šolstva na Koroškem zadeva, ki se ne more in ne sme reševati enostransko in s popuščanjem šovinističnim elementom. Tudi ureditev šolstva mora biti izraz težnje po vzpostavitvi dejanske enakopravnosti položaja obeh narodnostnih skupin in s tem izraz spoštovanja do upravičenih nacionalnih zahtev koroških Slovencev. Ker imajo koroški Slovenci pravico, da zahtevajo ohranitev obstoječega stanja v šolstvu, smatramo, da lahko le spoštovanje njihovih legitimnih pravic prispeva k sožitju na Koroškem in s tem poglobljanju prijateljskih odnosov med obema sosednjima državama.

Slovenska javnost zato z upravičenostjo pričakuje, — zaključuje list — da bodo merodajni avstrijski forumi pri sprejemanju dokončnih odločitev v vprašanju dvojezičnega šolstva na Koroškem upoštevali upravičene zahteve slovenske manjšine in vzpostavili tako stanje, ki bo odgovarjalo vedno tesnejšim prijateljskim stikom med obema sosednjima narodoma in državama.

Takšno hujskanje je zločin!

Ni še dolgo tega, odkar je bil »neodvisni« list Salzburger Nachrichten obsojen, ker je objavil izmišljeno trditev, da deželni glavar Wedenig in celovski okrajni glavar dr. Marko pospešujeta slovenizacijo Koroške in da vzdržujeta stalne stike z jugoslovansko tajno službo UDBo. Še pred tem je bil obsojen tudi koroški OVP-jevski list Allgemeine Bauernzeitung, ker je ponatisnil klevete.

Te dni pa so se hujšakači pri Salzburger Nachrichten povzpeli do novih gorostanskih laži in klevet, ki jih ni mogoče označiti drugače, kakor kot zločin.

Sklicujoč se na neke koroške kmetijske kroge, postavlja ta list celo vrsto lažnivih in hujšakaških trditev o Slovincih na Koroškem. Višek nesramnosti tega pisanja je vsekakor trditev, da je v zadnjem letu pogorelo na našem ozemlju veliko število kmetij, ki so v nemških rokah, ter povezovalje teh izmišljenih požarov s prav tako izmišljenim prizadevanjem Slovencev, da bi si prilastili čim več zemlje.

Doslej so šovinistični hujšakači blatili in

nesramno klevetali našo partizansko borbo. Ker jih pristojna oblast za to početje ni še nikdar klicala na odgovornost, gre do danes še korak dalje in vseprek dolžijo koroške Slovence požiganja nemških kmetij.

Se državno pravdnistvo ali kdor koli je že poklican za to, da pokliče na odgovornost, da kaznuje in v bodoče prepreči takšno zločinsko početje, še vedno ne bo zganilo? Zakoniti predpisi o kaznivosti zločinskega hujskanja, ki nedvomno vzpodbujajo državljane ene narodnosti k sovražnostim proti državljanom druge narodnosti, so vsekakor dani in za organe, ki jim je poverjena dolžnost čuvanja javne varnosti in zakonitosti, obvezni. Poštena demokratična javnost se ogorčena vprašuje, kakor dolgo bo kriminalna žurnalitika še lahko strahu pred odgovornostjo in kaznijo prezirala določb kazenskega zakona?

Parlament sprejel državni proračun

Na svojem zasedanju je avstrijski parlament v sredo z glasovi poslancev koalicijskih strank sprejel državni proračun brez vsake spremembe. Parlamentarna debata o proračunu je trajala 61 ur, na koncu pa je prišlo do spora med poslanci OVP in SPO, ko je med govorom socialističnega poslanca Czernetza neki OVP-jevec z medklicem napadel socialistične funkcionarje, ki so bili prisiljeni, da se že v letih med 1934 in 1938 izognejo zasledovanju z emigracijo. Le malo je manjkalo, da bi po italijanskem vzoru tudi v avstrijskem parlamentu nastal pretep.

Po sprejetju državnega proračuna je parlament obravnaval in sklenil še deset zakonskih osnutkov, med temi novelo k zakonu o dohodninskem davku, zakon, s katerim se proglašajo družinska politika za državno stvar, zakon o izenačenju bremen, ki določa novo razporeditev otroških oziroma družinskih doklad, ter odlok o zvišanju dohodkov za državne poslance.

To je pomoč črno-rjavi reakciji

Kdor pozna razmere na Koroškem, ni mogel biti presenečen, da so šovinistični krogi iz meščanskega tabora izkoristili obisk prosvetnega ministra v Celovcu za ponovno gonjo proti dvojezičnemu šolstvu. Vendar širša javnost teh krogov ni podprla, ker se zaveda škodljivosti nacionalističnega hujskanja in zlih posledic ogrožanja narodnostnega sožitja in miru v deželi.

Toliko bolj pa je bila demokratična javnost presenečena ob čudnem dejstvu, da so ti krogi našli podporo tam, kjer se je hujšakači sami niti v sanjah niso nadejali. V trenutku, ko so se po odhodu ministra, ki jim je ohladil razgrete glave z ugotovitvijo, da je odredba o dvojezičnih šolah del obvezne avstrijske zakonodaje in da so šolski štrajki protizakoniti, že nekoliko unesli, jim je novi glavni urednik koroškega socialističnega lista »Die Neue Zeit« dal oporo in prilil olja na njihov umetno razpihani plamen šovinizma. Urednikovo ime je Brantl. (Morda velja latinski pregovor: Nomen est omen?)

Novega urednika poznamo samo po vizitki, s katero se je te dni predstavil bralcem Neue Zeit in javnosti. Vizitka se nam zdi politično ostudna. O vsebini članka »Tito in koroško šolsko vprašanje« smo odločnega mnenja, da ni socialistična, marveč smatramo, da je nacionalistična. Hujšakaškega pisanja te vrste niti koroška reakcija ne objavlja v svojem uradnem strankinem glasilu. Vsaj spodobno lice skuša ohraniti. Zato lansira svoje šovinistične pamflete, ščuvanja in napade raje v druge liste, ki jim je ta posel posebej odrejen in prikrojen po njihovi nacistični politični fiziognomiji.

Izgleda, da gospod Brantl ni obtežen niti s taktičnimi niti z načelnimi pomisli, najmanj pa, se nam zdi, s socialističnimi nazori. Sodeč po dosednji vsebini koroškega socialističnega glasila bi ob branju njegovega uvodnika podvomili, da li gospod Brantl ni morda le zašel v napačno uredništvo. Zdi se nam, da bi ga bili ob njegovem strokovnem besednem zakladu zelo veseli pri Allgemeine Bauernzeitung ali pa pri avtorjih krvave meje v Kleine Zeitung. Ne poznamo njegove politične preteklosti, vemo le to, da prihaja iz graškega uredništva, kjer ima glavno besedo bivši urednik protisocialistično, velenemsko in še posebej do koroških Slovencev in sosedne Jugoslavije sovražno usmerjenega kapitalističnega lista »Freie Stimmen«, ki je izhajal pred vojno v Celovcu.

Da se učenec navzame mojstrovih nazorov, ni izključeno in včasih razumljivo. Kljub temu pa je ta okoliščina v predmetnem primeru lahko zelo škodljiva ne le za prizadevanja po mirnem in enakopravnem sožitju med državljani obeh jezikov v deželi in za utrditev prijateljskih sosedskih odnosov med narodi mejaši, marveč prav tako za sam socialistični razvoj na Koroškem. Vsi koroški socialisti bre zrazlike narodnosti in jezika, ki se za te cilje zavestno in odločno trudimo, bi morali imeti zelo pozoren posluh za vsak pojav in vsak poskus, ki utegne skaliti in zamegliti demokratično in socialistično smer v političnem življenju na Koroškem.

Odveč bi bilo postavljati vprašanje, komu koristi pisanje in objavljane uvodnih člankov v socialističnem glasilu, namreč takšnih člankov, ki so v popolnem nasprotju z dosedanjim socialističnim postavljanjem. Tistim, ki jim to koristi, se je obraz na mah raztegnil od veselja, da se jim je ponudil pomagač pri njihovi šovinistični gonji in nacionalističnem hujskanju.

Mar ne zadostuje, da je uvodničar v Volkszeitung tolmačil Brantlov članek

Maršal Tito v Indiji

Včeraj zjutraj ob 9.20 uri po lokalnem času je predsednik FLR Jugoslavije maršal Josip Broz-Tito prispel v Bombay in stopil na indijska tla.

V zgodnjih jutranjih urah je šolska ladja jugoslovanske vojne mornarice »Galeb« zaplula v bombaysko pristanišče. Spremljajočima jugoslovanskima rušilcema »Triglav« in »Biokovo« sta se še na odprtem morju pridružila tudi dva indijska rušilca, da povedeta jugoslovanske ladje v pristanišče. Ko je »Galeb« s svojim spremstvom plul v pristanišče so visokega gosta pozdravile tudi enote indijskega bojnega letalstva z nadletavanjem ladijske eskadre.

Pred izkrcanjem je maršal Tito na krovu ladje sprejel predstavnike mesta Bombay in indijske vlade, ki so ga prišli pričakati. Po krajšem prisrčnem pogovoru z njimi je s svojim spremstvom in v sprem-

stvu indijskih predstavnikov zapustil ladjo ter prvič stopil na indijska tla. Visoki funkcionarji indijske republike in mesta Bombay ter brezštevne množice prebivalstva so maršalu Titu priredili nadvse prisrčen sprejem. Ugotavljajo, da še noben gost iz tujine v času, odkar je Indija samostojna republika, ni bil sprejet s takim navdušenjem.

Še isti dan se je maršal Tito s posebnim vlakom predsednika indijske republike odpeljal iz Bombaya v New Delhi, kjer mu pripravljajo veličasten sprejem na peronu železniške postaje. Posebni vlak, s katerim se vozi maršal Tito bo tja prispel jutri v popoldanskih urah. Pričakali ga bodo predsednik indijske republike Prasad in predsednik vlade Nehru ter številni predstavniki indijskega javnega življenja in celoten v Indiji akreditiran diplomatski zbor.

tako, kot da se je socialistični kurz spre-
vrget za 180 stopinj in da na podlagi tega
članka z velikim zadovoljstvom sklepa,
»da so se koroški socialisti končno tudi v
šolskem vprašanju približali stališču ljud-
ske stranke?« Primitivno šolarsko jeclja-
nje istega pisca tri dni kasneje in njegovo
otroče otepanje, da le ni bilo tako mi-
šljeno, hkrati pa ponovno razodevanje
svoje nacionalistične miselnosti in upo-
rabljanja tej miselnosti odgovarjajočega
vokabularja. Dejansko upravičuje veselje
klerikalne reakcije nad spremembo kurza
in približanje njenemu stališču vsaj pisca
— in želeli bi bilo, da s a m o pisca.

Mar ni naravnost porazno za vsebino
Brantlovega članka, da je doberšen del la-
hko uporabila »Salzburger Nachrichten«
na uvodnem mestu kot dobrodošlo do-
polnitev svojih šovinističnih modrovanj,
ker je bil pač napisan po merilu in kopitu
tega »neodvisnega« lista.

Tako širok tudi najbolj »demokratični
socializem« ne more biti, da bi si ga la-
hko prisvojila in osvojila najbolj šovinistič-
na črno-ružava reakcija. Zgodi pa se, da
kdo, ki se na zunaj kaže socialista, ker
ima morda trenutno od tega konjunktur-
no korist, v gotovih trenutkih le pokaže,
da ga dejansko preveva duh nacizma in
reakcije.

Sleherni resnični socialist pa se mora
zavedati, da je vsakršna podpora nazad-
njaškemu šovinizmu, nacionalističnemu
hujšakstvu in poskusom kratenja pravic
narodnostni manjšini v državi samo prva
stopnja pri ustvarjanju pogojev, v kate-
rih razredni nasprotnik lahko navali tudi
na socialne in druge demokratične pridobi-
tve, ki si jih je delovno ljudstvo s težkim
bojem priborilo. Zgodovina nedavne do-
be je to že pokazala. F. Ogris

Deželni zbor razpravlja o proračunu

Deželni proračun za leto 1955 predvi-
deva v rednem proračunu za naslednjih
deset proračunskih skupin: deželni zbor
in splošna uprava, policija, šolstvo, kul-
turne zadeve, oskrba in pomoč mladini,
zdravstvo in telesna vzgoja, gradnje, sta-
novanjske in naseljitvene zadeve, javne
naprave in pospeševanje gospodarstva ter
finančna in premoženjska uprava
312.768.000 šilingov izdatkov. Nasproti
izdatkom je predvidenih 303.246.000 ši-
lingov dohodkov iz česar je razvidno, da
znaša primanjkljaj 8.478.000 šilingov. Iz-
redni nekriti proračun izkazuje 32.485.700
šilingov izdatkov. V primeri z letošnjim
proračunom izkazuje redni proračun za
prihodnje leto 61.335.300 in v izrednem
proračunu 3.031.700 šilingov več izdat-
kov, kakor letos.

Pri sklepanju o proračunskih postav-
kah so poslanci deželnega zbora pokazali
izredno mirne živce. Vsaj v teku razpra-
ve o prvih proračunskih skupinah ni pri-
šlo do posebnih razburljivih besednih in
propagandističnih prenapetosti. Postavke
za prve tri proračunske skupine je dežel-
ni zbor po generalni debati (brez diskusije
pri specialni debati) odobril. Edino pri
skupini šolstvo se je oglašil k besedi po-
slanec Kazianka in med drugim dejal, da
je treba nastopiti proti krogom, ki so na
delu za okrnjenje dvojezičnega pouka v
šolah na dvojezičnem ozemlju. Izrazil je
da take težnje izvirajo iz fašistične ideo-
logije ljudi, ki bi hoteli najprej pouk slo-
venščine omejiti, nato pa ga sploh odpra-
viti, da bi izbrisali slovenski jezik na Ko-
roškem. Ob tem je zanimivo, da se k
vprašanju šolstva niti ni oglasila nobena
druga frakcija v deželnem zboru, niti ni
nihče — kakor je to sicer običajno — od-
govarjal niti ugovarjal Kaziankinim izva-
janjem, čeprav je bilo v javnosti dežele v
zadnjem času baš na področju tega vpra-
šanja precej živahno. Za šolstvo na Ko-
roškem je v proračunu za prihodnje leto
določenih okroglo štiri milijone šilingov
več kakor letos, med tem en milijon več
za šolske gradnje.

Več živahnosti je izzvala razprava o
poglavju kultura in ljudska prosveta. Pro-
račun izkazuje med drugim postavko
120.000 šilingov za izdatke kulturne iz-
menjave med Koroško in južnima sosed-
njima državama. Za celotne kulturne in
ljudsko prosvetne namene pa je določenih
7,7 milijona šilingov. Govorniki vseh
frakcij so se dotaknili vprašanja gorske
kmetije v Emdenu, ki naj bi služila razi-

Izjava delegacije Slovenske prosvetne zveze

ob priložnosti sprejema pri zveznem ministru za pouk dr. Drimmlu v Celovcu

Naše gledanje na šolsko vprašanje smo že dovolj objasnili s številnimi
vlogami in stališči k različnim zakonskim osnutkom.

Te vloge vsebujejo na kratko naslednje:

Mi smo za sedanjo odredbo o dvojezičnem šolstvu z dne 3. 10. 1945 v
besedilu z dne 31. 10. 1945. Odločno protestiramo proti vsakršni spremembi
te odredbe in se bomo proti temu branili. Pač pa zahtevamo njeno natančno
izvajanje na vseh v njej navedenih ljudskih in glavnih šolah, nadalje bolj na-
tančno določitev območja nalog, ki jih ima v odredbi omenjeni referent za
dvojezično šolstvo.

Predlagamo posebno nadzorno šolsko oblast.

Zahtevamo končno izdajo vseh v odredbi oziroma v njeni izvajalni
uredbi predvidenih šolskih knjig.

Izrecno poudarjamo, da sta sprememba odredbe ter izvzetje številnih
šol iz dvojezične ureditve, kakor ju predvideva zadnji osnutek koroške dežel-
ne vlade, za nas popolnoma nesprejemljiva in da o tem ni mogoče razpravljati.

Nameravamo izvzetje gotovih šol ima samo očitni namen, da se strnje-
no dvojezično ozemlje raztrga in razcepi na več med seboj nepovezanih delov,
tako da se potem celotno ozemlje lažje raznarodi.

Kakor smo v naših vlogah že ponovno razložili, zahtevamo načelno
ustanovitev slovenske srednje šole v Celovcu.

Kot prehodno oziroma navmesno rešitev vendar pozdravljamo od Va-
šega predhodnika, gospoda ministra dr. Kolba predlagano ureditev z ustano-
vitvijo vzporednih razredov na eni izmed obstoječih šol, v katerih bi se po-
učevali humanistični predmeti v slovenščini.

Prej ko slej zahtevamo posebnega zveznega državnega prosvetnega re-
ferenta za Slovence na Koroškem.

Nadaljnja zahteva, ki je ni moč prezreti, je naša zahteva po priznanju
slovenskega jezika kot enakopravnega drugega deželnega jezika pred sodnijs-
kimi in upravnimi oblastmi na dvojezičnem ozemlju.

Želeli bi poudariti, da člen VII osnutka državne pogodbe vsebuje vse te
zahteve in da torej nikakor niso pretirane.

Žal pa čakamo kljub številnim vlogam do danes zaman na rešitev tudi
ene same vloge.

K šolskemu vprašanju na Koroškem bi radi še navedli:

Sedanja šolska odredba predstavlja edino zajamčeno pravico koroških
Slovencev po letu 1945. Z njeno ukinitvijo bi torej spet odvzeli koroškim
Slovcem edino pravico, ki so jo dobili v drugi republiki.

Če se sedaj trdi, da predstavlja odredba izsiljeno zasedbeno pravo, tedaj
so bile izjave avstrijskega ministra za zunanje zadeve dr. Gruberja in drugih
političnih osebnosti pri pogajanjih za državno pogodbo na konferencah v
Londonu in Parizu zavestno napačne in neresnične, če so prikazovali odredbo
kot vzorno ureditev dvojezičnih šol in predvsem kot primer naklonjenosti
Avstrije napram koroškim Slovcem.

Natančno nam je znano, kako je odredba nastala in ne more biti nobe-
nega govora o tem, da bi jo bila izsilila zasedbena oblast.

Glede »pravice staršev« smo mnenja, da je le-ta prikladna za konfesio-
nalne šole, torej na področju svetovnega nazora, da se pa ne sme politično
izrabljati oziroma zlorabljati v koroškem šolskem vprašanju. Končno je v se-
danjih razmerah na Koroškem neuporabna, ker je svobodna demokratična
odločitev pri gospodarsko odvisnih in socialno šibkejših Slovencih nemogoča,
če se celo deželne glavarja zaradi tega, kar se zavzema za pravnoveljavno
šolsko odredbo, dolži veleizdaje in se mu zaradi tega naprti celo proces. Kako
naj bi v takšnih razmerah mali odvisni človek tvegati, da bi se javno zastavil za
dvojezično šolo in se za njo svobodno odločil.

Pri »pravici staršev« je treba nedvomno razločevati med partnerji
vzgoje in partnerji pouka. Starši so lahko partner vzgoje, nikakor pa ne partner
pouka. V tem smislu je treba razumeti tudi člen 26 splošne deklaracije o
človečanskih pravicah, kjer se izrecno zahteva, da mora šolsko izobraževanje
stremeti za polnim razvojem človeške osebnosti in za utrditvijo spoštovanja
človečanskih pravic in temeljnih svoboščin. Vzpodbujati mora k razumevanju,
strpnosti in prijateljstvu med vsemi narodi in vsemi rasami in verskimi sku-
pinami.

Mislimo, da je to vsekakor več ali manj zajamčeno z obstoječo odredbo.

O »pravici staršev« je rečeno v istem členu, da jo je treba uporabljati
pri izbiri načina izobrazbe (ne jezika!).

Samo kratko moramo ministra še opozoriti na značilno dejstvo, da so
bili tako imenovani šolski štrajki izvedeni samo na šolah, kjer odredba itak
nikdar ni bila izvedena ali pa se izvaja tako pomanjkljivo, da sploh ni mogoče
govoriti o dvojezičnosti ali celo o jezikovnem nasilju.

Končno so proti odredbi samo prav majhni šovinistični krogi, ki pa
imajo na Koroškem žal le prevečkrat glavno besedo.

Brez pridržka priznavamo svojo lojalnost do avstrijske države in želi-
mo, da bi se mogli kot avstrijski državljani slovenskega jezika svobodno raz-
vijati ter kot manjšina tvoriti naravni most med avstrijskim in slovenskim
ljudstvom, med republiko Avstrijo in ljudsko republiko Jugoslavijo. Zahte-
vamo pa tudi lojalnost večine do nas: le-ta pa obstoji v priznavanju enako-
pravnosti našega naroda, predvsem pa v priznavanju enakopravnosti tudi na-
šega jezika, kot je zasidrana v veljavni šolski odredbi, ki jo žal tako zelo na-
padajo.

Celovec, dne 9. decembra 1954.

skavanju in poskusnemu gospodarstvu na
gorskih kmetijah za znosne eksistenčne
pogoje kmetov v hribih, ki obupavajo s
svojimi gospodarstvi. Končno so tudi to
proračunsko postavko odobrili.

Brez diskusije so nadalje odobrili točko
oskrba in pomoč mladini. Nato je sledila
razprava o proračunu za zdravstvo in te-
lesno vzgojo. Poslanci deželnega zbora
so probleme iz tega poglavja po svojem
gledanju iz vseh strani osvetili ter so kon-
čno odobrili računsko postavko, ki vse-
buje znatno vsoto 66,2 milijona šilingov.
Skupina gradnje, stanovanjske in nase-

litvene potrebe vsebuje 75,5 milijona ši-
lingov izdatkov. Za stanovanjsko gradnjo
je določenih vključno s posojili za grad-
nje 39 milijonov šilingov. Znatna vsota,
29 milijonov šilingov, je namenjena za
gradnjo cest in mostov, za regulacije po-
tokov pa 2 milijona šilingov.

Za javne naprave in pospeševanje go-
spodarstva, v to skupino spadajo tudi
kmetijske in gospodinske strokovne šole,
je predvidena vsota 23,8 milijon šilingov.

Ko zaključujemo to številko Slovenske-
ga vestnika, je proračunska razprava v
deželnem zboru še v teku.

Niz avstrijsko - jugoslov. sporazumov

Med Avstrijo in Jugoslavijo je bilo
zadnji čas sklenjenih več pomembnih spo-
razumov.

Razen trgovinske pogodbe, o katere
sklenitvi smo že poročali, je bil pred krat-
kim parafiran tudi sporazum o vzpostavi-
tvi avtobusnih linij med Avstrijo in Ju-
goslavijo. V tej zvezi je ministrstvo za
trgovino na Dunaju sporočilo, da so za
prihodnje leto z avstrijske strani v načr-
tu avtobusne linije iz Celovca, Beljaka,
Graza, Feldbacha in Eisenstadta v Ju-
goslavijo. Med pogajanjimi je avstrijska dele-
gacija izrazila željo, da bi razen teh prog,
ki bi povežala našeste kraje z jugoslovans-
kim Primorjem, Bledom, Rogaško Sla-
tino, Postojno in drugimi jugoslovanskimi
kraji, uvedli tudi avtobusno progo
Dunaj—Semmering—Maribor—Zagreb—
Beograd.

Na Dunaju so prejšnji teden parafirali
sporazum o sodelovanju Avstrije in Ju-
goslavije na področju filmske proizvodnje.
Sporazum, ki bo veljal za eno leto in
se avtomatično podaljša, če ga nobena
stran ne odpove tri mesece pred potekom
veljavnosti, urejuje proizvodnjo, kopro-
dukcijo in zamenjavo filmov. Zlasti bo
olajšana živahnejša zamenjava kulturnih
in dokumentarnih filmov. Za izvajanje
sporazuma bodo ustanovili posebno av-
strijsko-jugoslovansko komisijo.

Po doseženem sporazumu o pravni po-
moči med obema državama so minuli to-
rek parafirali na Dunaju tudi sporazum o
začasni ureditvi veterinarske službe med
Avstrijo in Jugoslavijo, stalno tozadevno
konvencijo pa bodo sklenili najpozneje
do začetka leta 1956. V začasnem spora-
zumu so določeni pogoji za uvoz in tran-
ziti živali prek ozemlja ene in druge drža-
ve ter s tem v zvezi potrebni sanitarni
ukrepi.

V začetku tega tedna se je na Dunaju
začela avstrijsko-jugoslovanska železniška
konferenca, na kateri razpravljajo o zbolj-
šanju prometa med obema državama in
avstrijskega tranzitnega prometa preko
jugoslovanskega pristanišča na Reki. Pri-
čakujejo, da bodo sklepi konference omo-
gočili Avstriji in Jugoslaviji cenejši prevoz
blaga in zboljšanje medsebojnih železni-
ških zvez.

Avstrijska liga za ZN poziva

Letos spet — in to je že četrtrič — po-
ziva koroška deželna sekcija Avstrijske
lige za Združene narode, naj vsi deželani
na 24. decembra ob 19. uri zvečer posta-
vijo goreče sveče v okna svojih stanovanj.
Akcijski spominja na one žrtve zadnjih
vojn, ki počivajo v tuji zemlji, in naj
manifestira enotno željo in voljo vsega
ljudstva po ohranitvi miru v svetu ter
končni vzpostavitvi svobode in neodvis-
nosti Avstrije.

New York. — Na zahtevo Grčije je
politični odbor Generalne skupščine OZN
pred nekaj dnevi začel razpravljati o bo-
dočnosti otoka Ciper, ki je v britanski
posesti, prebivalci na njem pa so se ve-
činoma izjavili za priključitev h Grčiji.
Grčija zahteva za Ciper pravico samood-
ločbe. Velika Britanija pa trdi da je vpra-
šanje Cipra njena notranja stvar in zato
njena delegacija pri razpravi o Cipru no-
če sodelovati.

Atene. — Da omogočijo ministrskemu
predsedniku Papagosu preosnovo vlade
na podlagi novega zakona o njeni reorga-
nizaciji, so vsi ministri odstopili. Opozi-
cijske stranke, ki so pri nedavnih občins-
kih volitvah dosegle nepričakovane us-
pehe, so v parlamentu nasprotovale nove-
mu zakonu o reorganizaciji vlade.

Pariz. — Včeraj popoldne se je v Pari-
zu začela seja zunanjih ministrov Francije,
ZDA in Velike Britanije. Eden, Mendes-
France in Dulles razpravljajo in bodo raz-
pravljali predvsem o vprašanju, ki nastaja
v zvezi z ratifikacijo pariških spora-
zumov glede Zpadne Nemčije in o uspe-
hu odtodno neuspehu nedavnega Men-
desovega diplomatskega koraka v Moskvi
zaradi konference štirih v prihodnjem
letu prvenstveno o avstrijskem vprašanju.
Pripravili bodo tudi zapadni odgovor na
zadnjo sovjetsko noto, v kateri SZ odkla-
nja vsa pogajanja po ratifikaciji pariških
sporazumov.

Knjiga — ključ do stoterih vrat!

Se vam ne zdi, da je knjiga kot čarobni ključ, ki odpira stotero vrat v tajnosti sveta, kjer čitatelj odkriva vse najrazličnejše pojave in zanimivosti, kjer mu pričara pred njegove začudene oči posebnosti raznih dežel in ljudi minulih in novih časov ter mu prikazuje tako sončne kakor tudi senčne strani življenja bitij in svetov. Neizmerni so cilji naših skritih želja, neizmerni in pogosto nedosegljivi, toda v duhu z lahkoto dosegamo tudi najbolj vsegane med njimi, če si vzamemo malo prostega časa in sežemo po primerni knjigi. Takoj nas bo povedla tja, kamor smo si želeli in nam slikala to, kar smo hoteli videti in spoznavati: v večnem snegu in ledu bomo spremljali Eskime na saneh na njihovem lovu, skozi vroči puščanski pesek si bomo skupno s karavano impozantnih velblodov utirali pot do osvežujoče oaze, v velemestu nas bodo sredi nenehne prometne hrupa slepili očarljivi lučni efekti reklam in izložb, medtem ko se bomo na poletu na Mesec, Mars ali Venero v vse-mirju srečavali z milijoni svetlih in temnih nebesnih teles.

In koliko oseb in postav nam bo knjiga pričarala na svoj oder ter jih povežala v pestro dogajanje: Iztoke premaga zvižaje Bizanca in se z zvestimi Sloveni ter ljubljeno Ireno povrne nazaj pod svobodno sonce svojih dedov; blapec Jernej zaman išče pravično razsodbo sodnikov in si končno sam vzame pravico; Črtomir si skozi vrste sovražnikov utira pot tja, kjer sinovi Slave si prosti voljo vero in postave; pa še srečavamo kralja Matjaža z Alenčico, desetega brata, samorastnike in nebroj drugih znanih obrazov. Revija značajev in slik je neskončna in vse to bogastvo nam posreduje — knjiga.

Neomejeno je število ciljev in poti, do katerih nas bo povedla knjiga. Zato naj bi nam vedno povsod bila ob strani kot zvesta spremljevalka, kot najboljši prijatelj. Izkažimo ji potrebno ljubezen prav zdaj, ko nas je obiskala starka Zima, ko so postali večeri neskončno dolgi in se vsakdo v prostem času najraje drži toplo zakurjene peči. Vedimo, da nam bo našo ljubezen stotero poplačala vedno spet znova, ko jo bomo vzeli v roke ter prisluhnili njenemu pripovedovanju, kot smo v otroških letih zamaknjeni strmeli v oči in na usta babici, ki nam je pravila basni. Tudi knjiga ve in zna premnoge basni, take za otroke in take za odrasle. Vsi, prav vsi ji lahko prisluhnemo in praznih rok se ne bo vračal nihče z obiska pri knjigi in v knjižnem svetu. Bogato nas bo nagradila in oplajala našega duha, da se bomo lažje znašli v vrtincu vse-mogočih problemov vsakdanjega življenja.

Pa bo morda ta ali oni pripomnil, da nima časa za branje. Nikakor nisem hotel reči, da moramo dnevno in po ure dolgo sedeti pri knjigi; tudi v krajšem času, ki pa ga ob dobri volji gotovo najde vsakdo, nam bo knjiga razkrila svoje bogate zaklade z namenom, da si jih osvojimo in se z njimi okoristimo. Priznati moramo, da presedimo vedno spet dolge ure v nezdravih gostilniških sobah, da ubijamo čas pri kvartanju in drugih podobnih igrab in da le prepogosto iščemo zabavo ter razvedrilo tam, kjer jih nikdar ne moremo najti v tisti obliki, ki bi bila koristna za naše telesno in duševno življenje. Koliko bolj uspešno bi bil porabljen ta čas, če bi se posvetili zabavi in poučni knjigi!

In še se bo kdo izgovarjal, da nima potrebnega denarja za nabavo knjig. Res, knjižne izdaje so danes povprečno precej drage in ni vsakomur mogoče, da bi si nabavil lastno

knjižnico. S tem pa ni rečeno, da si kdor koli tudi posameznih knjig ne bi mogel kupiti, zlasti še, če pomislimo na številne tako imenovane ljudske izdaje, ko dobimo za razmeroma nizko ceno lepe in dobre knjige. Posebej bi tukaj omenil vsakoletni knjižni dar Slovenske prosvetne zveze, s katerim nam za dejansko neznatno odškodnino v pravem pomenu besede „daruje“ poleg pestrega koledarja še celo vrsto zabavnih knjig v naše vasi in naj ne bo slovenske družine, ki si teh knjig ne bi nabavila. Prav tako ima sleherni, ki si želi dobro slovensko knjigo, možnost, da si jo po najnižji ceni nabavi v naši slovenski knjigarni v Celovcu, kjer je na razpolago bogata izbira za vsakogar. Pri nakupu dražjih knjig pa je knjigarna rade volje pripravljena, da omogoči plačilo v obrokih ter s tem tudi manj premožnemu odpre pot do lepe lastne knjižne zbirke.

Seveda pa ni treba prav vseh knjig, ki jih bomo brali, tudi kupiti. Po naših slovenskih prosvetnih društvih so večinoma urejene društvene knjižnice (v kolikor teh še ni, društva knjige takoj lahko dvignejo pri SPZ v Celovcu), kjer bomo prav tako našli zanimiv izbor slovenskih in prevodnih književnih del. Razen tega razpolaga Slovenska prosvetna zveza z bogato Centralno študijsko knjižnico, kjer bo vsakomur izpolnjena njegova želja po kakršni koli knjigi.

Poti do dobre knjige je torej dovolj, zato naj ne bo — posebno zdaj v zimskem času — biše in družine, kjer knjiga ne bi bila stalni in vedno dobrodošli gost. Odprimo ji naša srca, da nam bo ona odpirala vrata do najrazličnejših zanimivosti in ved, vrata v širni svet, da nam bo odkrivala čuda in tajne narave in življenja.

Koroški odmevi na razstavo sodobne slovenske grafike

Še do pojutrišnje nedelje bo v Domu glasbe v Celovcu odprta razstava sodobne slovenske grafike. V dveh tednih, odkar je bila odprta, si je za umetnost vneta publika Celovca in njegove bližnje ter daljše okolice ob obisku razstave lahko ustvarila razmeroma popolno sliko o slovenskem umetniškem ustvarjanju na področju grafike v novem in najnovejšem času. Mogoče pa je tudi že zaznati odmev na razstavo v koroški javnosti, v časopisju in v krogih umetniških in kulturnih delavcev na Koroškem.

Predvsem vzbuja pozornost zaokrožen celota razstave, ki prikazuje izključno

Miha Maleš: Makedonska dekleta

dela ljudi, ki jim je grafika prvenstveni način umetniškega izražanja. Na drugi strani pa je njena pestrost po oblikah, motivih in umetniški vsebini zgovoren dokaz za to, kako svobodno in sproščeno se umetnik v novi Jugoslaviji lahko izživlja.

Štirinajst slovenskih grafikov od starejše, preko srednje in do najmlajše umetniške generacije razstavlja 73 svojih del. Laskave kritike v celovškem časopisju predvsem in obširneje omenjajo Božidar Jakca, ki ga imenujejo poeta igle (njegovo delo iz leta 1953 »Poslednje zvezde« smo prikazali v zadnji številki našega li-

sta), nadalje Tržčana Lojzeta Spacala, katerega dela kljub svoji nesvarni umetniški obliki živijo na stvarnih temeljih in ozadih, Franceta Miheliča, mojstra lesoreznih kompozicij, v katerih združuje stvarni svet okoli sebe z domišljenimi predstavami, kakor na primer v svojih »Spominih na očeta«; Miho Maleša, ki zajema svojo snov največ iz folklorne in s finimi črtami (glej našo sliko »Makedonska dekleta«) ali z močnimi potezami pričara prave rahločutne slike pestrih noš in nakita gledalcu pred oči, in nenazadnje seveda Toneta Kralja, ki stoji s svojim bratom, ekspresionistom Francetom Kraljem nekako na začetku umetniškega razdobja, ki je v tej razstavi zajeto. Seveda pa so tudi ostali Maksim Sedej, Veno Pilon, Avgust Černigoj, Riko Debenjak in mlajši Tina Stegovec, Oton Polak, Marjan Pogachnik, Floris Oblak ter Marjan Tršar deležni priznanja, ki jim gre.

Živahno gledališko udejstvovanje Italijanov v Jugoslaviji

V okviru Narodnega gledališča na Reki se udejstvuje, kakor znano, tudi italijanska Drama. Njeno delovanje je bilo doslej usmerjeno na kulturne potrebe italijanskega prebivalstva prevsem na področju Reke. Sedaj, po tržaškem sporazumu, pa bo italijanska Drama na Reki razširila svoje delovanje tudi na istrska mesta, v katerih živi italijanska narodna manjšina. Vodstvo italijanske Drame je pred kratkim sestavilo s predstavniki teh mest načrt za stalna gostovanja reškega italijanskega gledališkega ansambla po Istri. Po vsaki premieri na Reki bo italijanska Drama šla na turnejo ter bo nastopala v Pulju, Rovinju, Vodnjanu, Bujah, Umagu, Izoli in Novem gradu. Načrt predvideva, da bo vsako leto šest takih turnej z najmanj 60 predstavami. Prva taka turneja je na programu že s pričetkom prihodnjega leta.

Pred kratkim so ustanovili na Reki tudi lutkovno gledališče za italijanske otroke. To gledališče vodijo profesorji in učitelji tamošnjih italijanskih šol. Tudi to

Ljubljanski pionirji imajo svojo knjižnico in čitalnico

V Ljubljani posluje že precej časa pionirska knjižnica, ki ima že blizu 2.000 članov v starosti od 5 do 14 let. Letošnjo jesen pa so v istem posloppju odprli še pionirsko čitalnico. Knjižnica in čitalnica sta najmoderneje urejeni. Knjižnica ima nad 10.000 knjig, v čitalnici pa so mladim bralcem na razpolago knjige in mladinski časopisi iz vseh republik Jugoslavije, kakor tudi mladinska literatura v drugih jezikih. Čitalnica je namenjena tudi za predvajanje poučnih filmov, tja bodo pa prihajali na pomenke za mladino tudi slovenski pisatelji in pesniki ter razni znanstveni in javni delavci. V vrhnjih prostorih, ki dobivajo svetlobo skozi strop, pa nameravajo urediti še prostoren atelje za mlade kiparje in risarje. Stroške za ureditev pionirske knjižnice in čitalnice je dal na razpolago svet za kulturo in prosveto pri ljubljanskem mestnem odboru.

Dr. Milesi, kustos koroškega deželnege muzeja in strokovnjak na področju umetniške zgodovine, ki je minulo nedeljo razlagal razstavo, je najbolj dvignil izmed vseh umetnikov, ki na njej razstavljajo, Franceta Miheliča, ki je na letošnji razstavi lepih umetnosti v Benetkah dobil prvo mednarodno nagrado za grafična dela, in Lojzeta Spacala, ki je v zadnjih letih postal svetovno priznan umetnik. Dr. Werner Berg, ki je na razstavi sodobne koroške umetnosti v Ljubljani doživel najboljše ocene svojih del, pa je označil razstavo slovenskih grafikov v Celovcu kot strnjeno celoto, ki izpričuje visoko stopnjo slovenske grafične umetnosti zadnjih let.

V svoji celoti je napravila razstava sodobne slovenske grafike najboljši vtis na njene obiskovalce in jo na splošno smatrajo kot eno izmed najbolj znamenitih in ogleda vrednih tovrstnih prireditev zadnjega časa v Celovcu.

Odrezek 5 k nagradni seriji slik: Ali poznaš ta domači kraj?

Slika predstavlja:

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Po nepredvideno dolgi prekinitvi, ki je nastala zaradi dolgotrajne težke bolezni avtorja, bomo odslej spet lahko objavljali nadaljevanja »Slovenskega jezika. Vsega bo še kakih deset nadaljevanj, potem pa bo gradivo zbrano izšlo v priročni knjižici.

Vsi, zlasti pa učitelji, šolska vodstva, knjižnice itd., ki se za tak priročnik slovenskega jezika zanimajo, naj svoje potrebe po možnosti čimprej javijo »Naši knjigi« (Celovec, Gasmetergasse 10), da bomo lahko predvideli zadostno naklado.

Dovršni sedanjik nam rabi tudi v živahni pripovedi, stoji torej namesto preteklega časa. Pokaže naj nam to odlomek iz Krjavljeve pripovedi, kako je hudiča presekal: »Ob enajstih je bilo, to še dobro vem. Sam sem stal, meglà je bila in temà kakor v rogu. Zeblo me je, pa sabljo sem imel. Postajal sem dremoten, zato sem začel tjakaj po morju gledati. Kar gori v jamboru nekaj zavohi. Jaz gledam, gledam — nič ni bilo. Spet se mi zadremle, pa počenem na tla. Kar se barka tri pota zagu-

glje...« Pripoved se začne v preteklem času, dogodki mirno teko (je bilo, sem stal...); ko pa nastopi nekaj nepričakovane, seže pripovedovalec po dovršnem sedanjiku ter nam tako novi dogodek nenadoma postavi pred oči (kar... zacvili), da ga gledamo tako živo kakor na odru — v drami. To vrsto pripovednega sedanjika imenujemo dramatični sedanjik. — Opozoriti velja, da moramo biti pri menjavanju časov previdni; že v istem odstavku ne sme biti prepogostno, v istem stavku pa je celo napačno: ko sem ga po toliko letih spet videl, me navda veliko veselje (prav: me je navdalo).

Dovršni sedanjik nam rabi kot pripovedni sedanjik tudi za napise v povestih in na podobah, n. pr. Deseto poglavje: Oliver natančneje spozna značaj svojih novih tovarišev. Pod podobo je stal napis: Nemci vderó v vas, jo zažgó in postrelé talce. Temu sedanjiku pravimo zapisični sedanjik.

Zdaj, ko poznamo rabo nedovršnega in dovršnega sedanjika, lahko presodimo nekatere napake, ki se včasih slišijo ali beró. Tako je napačno reči: jutri pišem nalogo, saj nam nedovršni sedanjik ne izraža prihodnosti; prav je: jutri bomo pisali nalogo. Iz istega razloga je napačno: predstava se vrši v nedeljo, prav: se bo vršila ali še lepše: predstava bo v nedeljo. — Napačno je: v knji-

gi nam pisatelj opiše polet okoli sveta, prav: je opisal ali opisuje. Napačno: kakor pričà izpove, je bil obtoženec zraven; prav: kakor je pričà izpovedala.

Nedovršni prihodnjik izraža v prihodnosti trajajoče ali ponavljajoče se dejanje: Če boste vi molčali, bodo kamni govorili. — Včasih nam izraža tudi domnevo (takole bo imel okoli 60 let), zapoved (ali boš tiho!) in prepoved (nič mu ne boste glave mešali).

Dovršni prihodnjik pomeni v prihodnjem času dovršeno dejanje: Jutri bomo vse uredili. Obiskali bomo lepe koroške kraje.

Nedovršno pretekli čas izraža v preteklosti trajajoče ali ponavljajoče se dejanje: Povsod so že spali; vas je molčala; izza hriba se je pobilskavalo.

Dovršno pretekli čas pomeni v preteklosti trenutno dejanje, njega začetek ali konec: Počil je strel. Rog je zapel. Zmešal ga je in zmamil.

Predpretekli čas izraža dejanje, ki se je v preteklosti dogodilo pred drugim dejanjem; dela se navadno iz dovršnih glagolov: Kakor je bil obljubil, tako je tudi storil. Konja, ki so ga bili oče predlanskim kupili, smo že lani prodali.

(Nadaljevanje sledi)

KOLEDAR

KOLEDAR
Petek, 17. december: Lazar
Sobota, 18. december: Gracijan
Nedelja, 19. december: Urban
Ponedeljek, 20. december: Evgenij in Makarij
Torek, 21. december: Tomaž
Sreda, 22. december: Demetri, mučenec
Četrtek, 23. december: Viktorija.

SPOMINSKI DNEVI

17. 12. 1887 Lenin prvič aretiran zaradi sodelovanja na študentskem zboru v Kazanu.
18. 12. 1737 Umrli v Cremoni italijanski izdelovalec violin, slavni mojster Antonio Stradivari.
19. 12. 1828 Rojen v Lešah jezikoslovec in narodni buditelj Anton Janežič.
20. 12. 1920 Uredništvo in tiskarna „Edinost“ v Trstu drugi razdejana.
21. 12. 1382 Habsburžani so dobili Kranjsko v fevd — 1873 Rojen skladatelj Josip Ipavec.
22. 12. 1877 Umrli slovenski prekmurski protestantski pisatelj Štefan Küzmič — 1946 V New Yorku svečano otvorjen Jugoslovanski narodni dom.
23. 12. 1875 Rojen na Vinici pri Sodražici literarni zgodovinar, pisatelj in urednik dr. Ivan Prijatelj.

Naši pevci v Radovljici

Združena mešana pevska zbor slovenskih prosvetnih društev na Radišah in v Kotmari vesi sta minulo soboto gostovala v prijazni in gostoljubni Radovljici. Zbor je vodil in mu dirigiral Šimej Wrulich iz Radiš. Bilo je sicer skrajno deževno vreme, ko so se pevci zbirali v Področici, vendar jih je od začetka in vso pot spremljala najboljša volja. Na Jesenicah sta pevce sprejela in pozdravila zastopnica Ljudske prosvete tov. Anka Gaberc in sekretar Social. zveze delovnega ljudstva za radovejski okraj tovariš Korošec. Z avtobusom so se nato odpeljali na izdatno kosilo v Radovljico. Popoldne pa so se peljali na Bled in okoli jezera, nakar so se spet okrepčali v blejskem hotelu.

Zvečer so se pripravili na pevski koncert v Radovljici, kjer je prebivalstvo kljub neugodnemu vremenu do zadnjega kotička napolnilo kino-dvorano. Naš dar, koroško narodno pesem so poslušalci sprejeli z velikim navdušenjem in odobravanjem. Več pesmi smo morali na verno zahtevo občinstva ponoviti, tako na primer »Pojdam v Rute« in »Ti pub'č ja kna lumpej«. Velik aplavz so želi solisti Pak Jože iz Kotmare vesi, pevovodja Šimej Wrulich iz Radiš ter solistka Mici Užnik iz Kotmare vasi. Ko so odpeli zadnjo pesem, jih je občinstvo nagradilo z dolgotrajnim živahnim ploskanjem.

Po koncertu je bil zelo posrečen družabni del izleta. V Grajskem dvoru je bil banket in nato prosta zabava, kjer so se domačini, posebno mladina, pomešali med naše pevce ter so se tako med seboj spoznavali in si izmenjavali svoje misli. Kakor bi trenil, so minule prijetne ure in zadnji so se šele prav ob jutranji zori pri-

Ime in priimek:

Kraj in štev.:

Pošta:

čeli razhajati. Zaspance pa, ki so šli prej spat, je zbudil razigran kvartet s pesmijo »Ze svita, bo dan...« — in kmalu so se vsi zbrali pri zajtrku. Nato pa se je bilo treba posloviti in polni lepega doživetja, novih spoznanj in zadovoljn timer hvaležni gostiteljem so se pevci vrnili.

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu
registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Vabilo

na občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, registrirane druge z omejenim jamstvom, ki bo v soboto, dne 18. decembra 1954 ob 9. uri v dvorani št. V (pritličje), Delavske zbornice, Celovec, Bahnhofstrasse.

Florijan L a p u š, l. r.
predsednik

Po naši zemlji

Ali poznaš ta domači kraj?

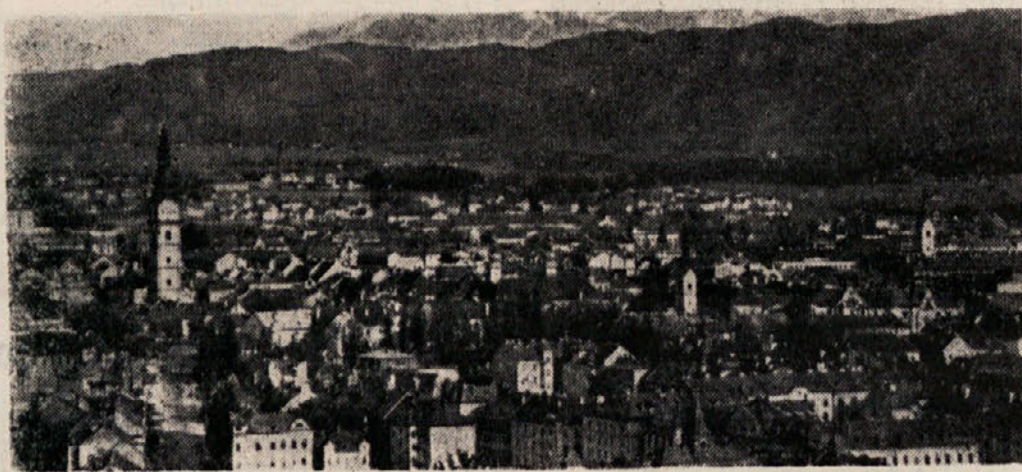
Z današnjo sliko zaključujemo našo nagradno serijo, objavljeno pod naslovom: »Ali poznaš ta domači kraj?«

Slišali smo in tudi iz doslej poslanih odgovorov sklepamo, da je ta ali ona slika za marsikatero naročnika in bralca bolj trd oreh, kot je bilo pričakovati, čeprav so bile vse slike že prej kdaj objavljene. Večina bralcev bo seve šele v naslednjih dneh poslala vseh pet rešitev skupaj in upamo, da bo čim več pravih. Vsekakor si dobro oglejte vsako sliko, preden zapišete ime kraja ali mesta, ki ga slika predstavlja.

Marsikdo jo je »mimo mahnili« že ob prvi sliki. Zato pozor! Znana vesela popevčica o »ušmanu« vam lahko pokaže pravo pot. No, vidite, ste pa le prav uganili!

Gorjanci so mnjenja, da so na drugi sliki Hodiše. Pa so se tudi urezali. Hodišani jim hudo zamerijo, da tako slabo poznajo njihov kraj. Samo mimogrede na uho povedano: Naša priljubljena narodna pesem poje o kajžici in pušču, ki notri prebiva koj sam. Kje je to, pa sami veste.

Na tretji sliki je središče občine, o kateri pravijo tamošnji domačini, da je republika zase. Če ste brali odlomek o zelenih kadrovcih iz Prušnikove knjige »Gamsi in plaz«, se boste spomnili.

PETA SLIKA

Razne vesti iz Koroške

V Področici se je minuli ponedeljek primerila prometna nesreča, ki je na srečo potekla še dosti prizanesljivo. Iz Salzburga došli brzovlak je pravočasno privozil na postajo. V Področici stoji nekaj časa, toliko da izvedejo cariniki in varnostni organi obmejne formalnosti. Med tem časom pa premestijo paketni voz, ki je do Področice priključen zadaj na vlak, pred garnituro. Toda ko so takrat paketni voz sprostili lokomotive za premikanje se je izkazalo, da so na vozu odpovedale zavore. Paketni voz je pričel s precejšnjo brzino drveti ter se je z močnim sunkom zaletel v garnituro brzovlaka in se zagvozdil v vagon. Zaradi močnega sunka je bilo pet potnikov lažje poškodovanih. Večje poškodbe je odnesel neki železničar, ki je zadobil rane na obeh rokav. Vlak je zaradi tega dogodka mogel šele po eni uri odpeljati iz Področice.

Neki lesni trgovec iz Vrbe je nedavno kupil nov »ljudski avto«. Za prevoz novega vozila mu je tvrdka dala na razpolago enega izmed svojih mehanikov. Čim sta z novim avtom prispela do jezera, sta menjala sedeže ter je za krmilo sedel novi lastnik vozila. Minulo pa je že tri leta, odkar je ta zadnjič sedel za volanom. Ko je hotel avto obrniti, je pomotoma pritisnil na prvi tek in zdrvel v bližino nekega drevesa. Namesto pa, da bi bil nemudoma stopil na zavoro, je dal še več plina. Ni čudo, da se je z avtom z vso silo zaletel v drevo. Posledica je bila, da se je avto prevrnil in zakotalil po cesti. Na srečo sta bila oba moška samo lahko poškodovana, pač pa je na vozilu nastala škoda, ki znaša okoli štiri tisoč šilingov.

Ob slabem vremenu je za potnike iz Pliberka, ki hočejo na dva kilometra oddaljeno železniško postajo ali pa z vlakom domov, zares neprijetna zadeva. Posebno

Za četrto sliko pa res ni treba nobenih namigljajev. Mogočna Košuta v ozadju vendar vse pove.

O današnji zadnji sliki v tej seriji pa ste na prvi pogled čisto pravilno uganili, da ne predstavlja glavnega mesta Abesinije, marveč ima s to deželo samo toliko skupnega, da se cesar Haile Selasie ob svojem obisku v Avstriji v tem mestu ni ustavil.

Sedaj smo pa skoro že preveč povedali. Pa nič zato. Bo pa več pravih rešitev in s tem več tekmecev za dragocene nagrade. Kdor je rešitve že sproti pošiljal in se boji, da morda kakšno sliko ni pravilno uganil, lahko še pošlje popravek, dokler je še čas.

Za vse naročnike in bralce pa velja: Pošljite rešitve posamič ali skupno tako, da bodo dospele v naše uredništvo vsaj najpozneje do 28. decembra (ne šele do 30. decembra, kot smo prvotno objavili), da bomo mogli razdeliti nagrade že za Novo leto. Vsaka rešitev mora biti napisana na odgovarjajočem odrezku. Še enkrat preberite seznam nagrad in navodila, ki smo jih objavili dne 19. novembra v šte. 46 našega lista.

Ne zamudite priložnosti. Čaka vas 16 lepih nagrad. Uvrstite se med tekmovalce. Če boste imeli srečo, vam bo žreb naklonil lepo novoletno darilo.

Pri Kmetčki gospodarski zadrugi Železna Kapla

V Železni Kapli, obdani od oddaljenih gorskih vasi, katerih mnogi prebivalci imajo tudi preko 10 kilometrov v trg, posluje že mnogo let domači zadrugno-gospodarski zavod: Kmečka gospodarska zadruga. Ustanovili so jo za blaginjo okolice in skupnosti zavzeti ljudje, preprosti in pošteni kmetje, da bi se izognili izkoriščanju po privatni trgovini in si pomagali sami.

Kar jim Kmečka gospodarska zadruga po svojem namenu in nalogah lahko nudi, se kmetje v svojem kapelškem zadrugnem okolišu čedalje bolj zavedajo. Okoli 400 zadrugnikov iz občin Železna Kapla in Bela, ter deloma tudi iz občin Zitara ves in Galicija nabavljajo velik del svojih potrebščin pri svoji zadrugi. Vsak dan prihajajo ljudje z vozovi in nahrbtniki po stvari, vsako soboto pa je pravcati tržni dan, ko je pred nakladališčem zadruga natlačeni polno vpreg iz bližnjih in oddaljenih krajev. Tržni dnevi v sobotah, kakor ta dan že imenujejo, so prava zbirališča kmetov in v okviru tega tudi zelo pomembni dnevi za medsebojno izmenjavo misli in izkušenj na področju kmečkega gospodarstva. In pogosto se zgodi, da kateri privede prihodnjo soboto k zadrugi tudi svojega soseda, ki je morda s svojim pristopom doslej še okleval.

Poslovodja kapelške Kmečke gospodarske zadruge, Franci Vavti, lahko pove, zakaj vlada med zadrugniki-kupci največ zanimanja. Predvsem posegajo sedaj kmetje po krepkih krmilih, ker jim je poleg gozdnega gospodarstva živinoreja in prasičereja glavni vir dohodkov. Močno povpraševanje je po koruzi, ki jo rabijo za krmljenje, ker je letos zaradi nezadovoljive letine bolj malo krompirja na trgu. V pomembnih količinah kupujejo tudi krušno moko, ker jim predeli hribovitih kmetij ne dajo dovolj krušnega žita. Značilno je, da obstaja nekoliko manj zanimanja za umetna gnojila, ker morda še ni prodrlo povsod prepričanje o koristi teh snovi, ali pa so tudi prevozne možnosti na dom zelo težavne.

Vsak, kdor si le more, si nabavlja postopoma tudi moderno kmetijsko orodje in stroje in tako izboljšuje svojo kmetijo, olajšuje delo in dviga donosnost. Zadruga pa ustreza prav tako tudi gospodinjam z gospodinjskimi potrebščinami in delavcem z vsakovrstnim orodjem, kar vse tudi izkazuje lepo postavko na prodajnem računu.

Ob kratkem obisku pri Kmetčki gospodarski zadrugi Železna Kapla se je mogoče prepričati, da se je zadruga zares močno razvila in se razvija naprej v vse pomembnejši gospodarski faktor svoje ožje in širše okolice.

Kaj naj kupimo za darilo?

Lepa navada je med ljudmi, da se ob različnih prilikah medsebojno obdarijo. Ni pa vedno lahko izbrati primerne darila.

Gotovo pa ste že mislili tudi na to, da je lepa knjiga res primerno darilo za vsakogar. Zato torej tudi vi kupite knjigo in jo podarite.

Obiščite slovensko knjigarno v Celovcu, Gasometergasse 10

prepričali se boste, da je izbira bogata, cene pa so vsakomur dostopne.

Lepe slikanice bodo v veliko veselje našim najmlajšim.

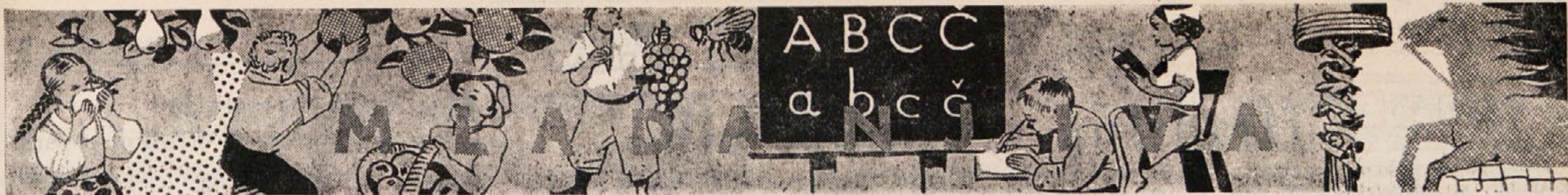
Za šolsko mladino imamo na izbiro lepe mladinske knjige poznanih pisateljev.

Na izbiro pa imamo dela domačih in tujih pisateljev, ki si jih lahko poljubno izberete.

Ne pozabite torej obiskati tudi slovenske knjigarne ter kupiti kako slovensko knjigo, ki bo krajšala čas ob dolgih zimskih večerih.

Polana

Šivilja Mici Mostečnik, p. d. Mlinarjeva na Polani, je z dobrim uspehom napravila mojstrski izpit. Naši domačinki ob dosegu njenega cilja iskreno čestitamo in opozarjamo na njeno delavnico, ki jo je že odprla!

Srbska narodna:

TEŽAVA

Oče je imel sina lenuha, ki je raje poležaval kakor delal. Vse delo po hiši je opravljal oče — sin pa se je sprehajal in žvižgal. Neko zimo pa je oče zbolel. Drv od nikoder, zima pa je bila huda.

»Nič ne pomaga sinko! Pojdi v gozd in nasekaj drv!« je prosil bolni oče.

»Toda kako vendar?« je odgovoril leni sin. »Saj ne bom znal. Tega še nikoli nisem delal.«

»Sedaj boš moral. Vzemi sekir, vpreži konja in pojdi!«

»Saj ne bom zmogel.«

»Kar pojdi! V gozdu živi dobra starka Težava, ki ti bo pomagala.«

Sin je zaupal v starkino pomoč. Vpregel je konja in odšel.

Ko je prišel v gozd je zaklical na ves glas:

»Težava, hoj, Težava! Pridi in mi pomagaj!«

Toda nihče se mu ni odzval.

»Morda komu drugemu pomaga,« je menil lenuh. »Toda dokler mi ne pride pomagat, bom sekal, da me ne pokonča mrz. Starka pa naj potlej zbaše drva na voz.«

Ko se mu je zazdelo, da je dovolj nasekal, je ponovno začel plicati Težavo — toda zaman.

»Če bom čakal, se lahko zgodi, da me prehiti noč,« je menil sin. »Bolje bo, če bom nakladal, dokler ne pride Težava in mi pomaga.« Tako je po malem naložil vsa drva na voz, si obrisal potno čelo in pognal proti domu.

»Drva sem pripeljal,« je dejal očetu, »toda s težavo, ker mi ni nihče pomagal.«

»Ali nisi pravkar priznal, da si delal s težavo?«

Sedaj šele je sin doumel, kaj so pomenile očetove besede. Oče pa je nadaljeval:

»Tako je to, sinko! Brez težave ničesar ne storiš. Propadle bi vasi, mesta, propadel bi ves svet — vsi bi propadli in pomrli od lakote, če bi nam ne pomagala težava.«

Lisica in divji petelin

Pride lisica pod drevo, na veji pa spi divji petelin. Pokliče ga:

»Hej, petelin! Ali me slišiš? Pridi k meni, da se kaj pogovoriva!«

»Veš kaj, tetka,« pravi petelin »nimam se kaj s teboj pogovarjati. Sicer pa ti povem, da sem videl lovca, ki je nabijal puško.«

»Ej, kaj neki poveš! Pojdi no dol z drevesa. Povedala ti bom, kaj piše danes v časopisih. Pisano je, da se danes lahko vsa divjad pogovarja med seboj, da se lahko skupaj sprehaja in da ji nihče ne bo nič žalega storil.«

»Veš kaj, tetka, vseeno ne bom prišel dol. Zdi se mi, da koza kaj nemarno obira grm, če je volk v bližini.«

»Pojdi, pojdi, kaj govoriš. Medtem ko tvejaš otrobe, bi se tvoj oče že trikrat zasukal na veji z glavo pod perutjo. In še samo z eno nogo bi se držal.«

»Tudi jaz bom to storil.«

»Ne verjamem, da boš!«

Pa stisne divji petelin glavo med peruti, prime se za vejo z eno nogo in — bum! — že leži na tleh, prav pred lisico. Lisica ne bodi lena, ga zgrabi za vrat in steče. Petelin vrešči kar mu grlo daje, pa ga sliši družina:

»Hej, hej, lisica je odnesla petelina!«

Pa se petelin domisli zvijače in pravi lisici: »Draga moja tetka, nikar ne dovoli, da me moji dobijo v pest. Reci jim, da sem tvoj, da me ne daš!«

Lisici je bilo to prilizovanje všeč, pa spusti za hip petelina in se obrne nazaj:

»Petelin pravi, da je moj, ne boste ga dobili!«

V tem pa petelin zamahne s krili in zleti na isto vejo, na kateri je sedel prej.

PALČEK NAGAJIVČEK

Za deveto goro je živel palček. Droban je bil videti in tanek, da bi se v pesti zdobil, pa je bil vendar močan, da bi lenuku rebra potrl. Nikogar se ni bal, ne ljudi in ne živali, še hudobne žene Zgane ne, ki je nabirala zelišča v rebi in so ji bili poslušni celo volcje. Kadar je šel v goro, je nesel pod pazduho kladivce. Česar koli se je z njim dotaknil, vse se je spremenilo v samo suho zlato. V globo-

kem jarku ga je zakopal cel čeber in od tistih dob je studenec usahnul.

Reš je bil naš palček velik nagajivec, a srce mu je živo bilo za reveže. Včasih se je zgodilo, da je pohitel po stezi tja dol na polje in gospodarjem pomagal kmetovati ter obdelovati polje, koscem kositi, žanjicam žeti; svetoval jim je to in ono, kaj škoduje in kaj koristi. Da, če ne bi bilo pestunje, je materam celo pomagal pestovati, da so mogle brez skrbi gospodinjiti. Najrajši pa je imel otroke. Pri otrocih biti, z otroki se igrati, to mu je bilo v veselje. Lovil se je z njimi in podil, dokler ga ni prepodil petelin na gnoju, zakaj kikirikanja ni prenesel. Le kako je bil vseh muh poln! Zdaj je sedel psu na široki hrbet pa spet splezal na bezeg ali odšel za skledenj in se skrtil. Ves razposajen je v svoji sukunjici brez šiva splezal na drevo in oponašal ščebetanje ptičev, da so se mu otroci do solz nasmejali. Ponoči je prišel na okno in če je našel okna odprta, je smuknil v izbo na ogledi. Dete, ki se je prebudilo, je zazibal v sen, najstarejšega pa vlekel za lase, za nogo, za roko, srednjemu zmetel jabolčne pečke na senca in ga poččegetal, mu šepnil šaljkovo v

uho pa skočil končno spat na zapeček.

Ene stvari pa ni maral: Proti vinskim bratcem, kakor da se je zarotil. Zgodilo se je, da je bil semanji dan pa si ga je bil poštni sel nekaj čez mero privoščil. Palček mu jo je pošteno zasolil. Na večer je bilo in megla se je vlegla na zemljo, ko ga je pričakal na mostu. Srdito mu je pogledal v oči. Zdaj se mu je zapletel med noge, zdaj ga je zbedel v rebra, zdaj spekel s koprivo, da je bilo joj. Nato ga je pahnul v vodo, da jo je bredel do pasa. Mož se je ves osupel in premrl — bilo je že na jesen — približal domu in šel spat brez jedi, pa še celo trezen.

Trije lovci

Bili so trije lovci, dva nista imela orožja, tretji pa je bil brez puške.

Nekega dne so šli na lov, da bi prepodili tri zajce. Dva zajca sta zbežala, tretjega pa niso dobili. Tistega, ki ga niso dobili so odnesli domov.

Pa so prišli pred neko hišo, ki ni imela zidov, ne oken in ne strehe. Poklicali so gospodarja, ki ga ni bilo tu in mu dejali:

»Daj nam, gospodar, kakšen lonce, da bomo skuhal zajca.«

Gospodar jim odgovori: »Tri lonce imam. Dva sta razbita, tretji pa nima dna.«

»Prav dobro!« so dejali lovci.

Vzeli so torej lonce, ki ni imel dna in skuhal v njem zajca, ki ga niso dobili. Tako so se do sitega najedli in potem odšli domov.

»Oče bi morali nositi z njim, kakor so vsako leto. Če nočejo, pa naj počiva tam na predru, njim v opomin in sramoto. Nesi ga nazaj!«

Tomažek je odločno položil v koš tri debele buče in se odpravil navkreber. Čutil je, da ga opazujejo, zato se je moško pognal v strmino. A kmalu mu je pošla sapa in koš ga je trdo udarjal po petah. Oni, ki so stali na ložinah, so videli, kakor bi se koš sam poganjal navzgor.

Nenadoma pa se je močno nagnil, se nekač časa lovil in se slednjič preobrnil. Tisti hip so se buče skotalile po hribu navzdol. Medtem se je izza koša pokazal deček in planil za bučami. Toda bil je prepočasen; buče so že treščile na gozdni parobek in se razpočile. Tomažek je obstal sredi strmine s solzami v očeh.

»Ali nisem rekla, da koš še ni zate!« ga je Svenšca prizanesljivo pokarala. »Še preveč ga boš moral nositi. Zavleci ga nazaj!«

Tomažek ga je osramočen odnesel na prejšnje mesto, kjer je ostal še kak teden. Svenšek ga ni vzel v roke, čeprav je večkrat na dan šel mimo njega in je videl, kako trpi žena in se mučijo otroci. Taval je po sadovnjaku, gozdu in vinogradu, šel v Ilovec in se vračal šele pozno ponoči. Prve dni v oktobru se je s kletvijo lotil umivanja sodov in drugih priprav za trgateg.

Gozdovi so se medtem že začeli bar-

vati. Tudi Ptujsko polje je dobilo drugo lice. Tam, kjer so se pred tedni razprostirale njive cvetoče ajde, je bilo temnordeče. Koruzišča so porumenela, zeleni so ostali le pašniki, ozare in njive z repo in korenjem.

Kmalu so začeli rumeneti tudi vinogradi. Zdaj so se šele pokazale posledice toče in deževnih dni v avgustu in v drugi polovici septembra. Grozdje je začelo pokati in gniti.

»Vino ne bo prida,« tožil Turkuš. »Kazalo je dobro, prav dobro, a zadnji dež je mnogo pokvaril. Tudi zdaj ni pravega sonca.«

»Do Terezije je še deset dni, dotlej, če bo lepo, se bo popravilo,« je tolažil Trčko sebe in zaskrbljenega starca.

In res, kakor bi sonce hotelo popraviti zamujeno, je začelo s podvojeno silo žgati na zoreče vinograde. Vinogradnikom in viničarjem so se razjasnili mračni obrazi. Vinski vrh in vsi bližnji in daljni vrhovi so oživel. Od povsod se je razlegalo klopotanje klopotcev, ki je postajalo z vsakim dnem nestrpnejše; tudi črički so peli bolj zateglo in se niso mogli pomiriti pozno v noč; kakor bi slutili, da bodo morali kmalu utihniti. Po sadovnjakih so ležala jabolka in okoli stiskalnic je dišalo po sladkem jabolčniku. Pred vsako kletjo so umivali sode, nabijali obroče in pripravljali tudi ostalo posodo. Na večer so mleli sadje, preko gričev se je glasila

Anton Ingolič:

Žeja

V Dobniku se je zganilo. Da, to bi bilo mogoče, če bi imel toliko denarja, kot ga imata Munda in Koreska. Toda če stori po nasvetu prenapetega dijaka, izgubi posestvo in denar.

»Če to ni mogoče,« je Marko presekala Dobnikov molk, »mu pomagajte kot ravnatelj denarnega zavoda. Posojilnica ne sme služiti bogatašem, marveč mora pomagati ljudstvu.«

»Gospod Turkuš,« se je Dobnik spet nasmehnil, »znane so vam vendar težave, v katerih tiče naši denarni zavodi. Večjih posojil sploh ne smemo dati. Še posebno ne, če ni pravega jamstva.«

Njun razgovor je pretrgalo glasno trkanje na vrata.

»Prosto!« je vzkliknil Dobnik olajšano.

Vstopila sta Rodovšek in Alfred Wagner. Dobnik se je zmeden dvignil, ju pozdravil in jima velel sesti, Marko pa se je hladno poslovil in naglo odšel.

Ko sta prišla sedla, se je Nemec prisiljeno nasmehnil, rekoč: »Herr Direktor! Dr. Zeba vam je s posestvom naprtil nepotrebne skrbi; boljše bi bilo, da bi ga bil že na dražbi prepustil meni.«

»Gospod Wagner se strinja z vsem, kakor sva se pogodila,« se je vmešal Rodovšek.

Dobnika je postalo sram pred samim seboj. Pomolčal je trenutek, nato pa rekel počasi in s poudarkom: »Gospod Wagner, moram vam sporočiti, da moje posestvo ni več na prodaj!«

XVII

Zgodaj spomladi je spletel Svenšek še Barbiki koš, da je bilo pri hiši pet košev. Ko so zdaj na jesen začeli skapati krompir, ki ga je bilo treba z ložin prinesiti na hrbtih gori v shrambo, je čez dan ležal pred hišo le Svenškov koš. Svenšca, Tilička, Barbika in Tinč pa so, sklonjeni do zemlje, večkrat na dan prilizli z napolnjenimi koši navkreber, se oddahnili pred kočo, odnesli koše v shrambo, jih izpraznili in se naglo vrnili na ložine.

Ko so znosili krompir, je prišla na vrsto koruza, potem buče, vmes pa so spravljali v stiskalnico jabolka in hruške, vse na hrbtih. Dober mesec niso odložili košev.

Nekega dne si je Tomažek optal očetov koš in se spustil z njim na ložine. Prav je vrvi prevezal, ga je prevelik koš tolkel po petah.

»Jezus, Marija, kaj misliš, otrok?« je vzkliknila Svenšca, ko ga je zagledala.

Hranilna vrednost rib

Znano je, da vsebuje ribje meso obilo vitaminov in kalcija. V ribjem mesu je precej joda, zlasti visoka pa je biološka vrednost beljakovin. Riba je bila še do nedavno hrana ljudi, živečih na obalah morja, jezer in rek, medtem ko jo dandanes zaradi lahkosti in hitrih prevoznih možnosti uživajo v večji meri tudi drugod.

Ribje meso vsebuje povprečno 18% beljakovin (jeglja 17%, tun 27%, morska beluga 73%). Maščobe so različno razdeljene: sladkovodne ribe imajo 2 do 4%, morske ribe pa več kot 20% maščob. V ribjem mesu ni škroba in sladkorja in zelo malo vitaminov B in C. Zato pa je bogato z maščobami, fosforjem, kalcijem in jodom. V nekaterih ribah pa je obilo vitaminov A in D (ribje olje). Kalorična vrednost je enaka kot pri drugem mesu (120 do 150).

Ribje meso je belo in le redkokdaj rdečkasto.

Riba je običajno poletni boljša in okusnejša kakor pozimi, njeno meso pa je najmanj okusno, kadar leže ikre.

Ribje meso lahko kuhamo in je priporočljivo za vse, ki imajo nežna in bolna prebavila. Sladkovodna riba lahko nadomesti meso dvakrat na teden, morska pa enkrat.

Sladkovodno ribo moramo takoj pojesti. Lahko jo hranimo najdalje en dan, če je očistena, posoljena in če jo hranimo v hladnem prostoru. Riba ne smemo imeti v vlažnem prostoru in je ne smemo umivati z navadno vodo, pač pa s slano vodo. Za tem je moramo takoj dobro obrisati. Ko ribo skuhamo, izgubi na teži do 15%, medtem ko izgubi drugo meso 30 do 40%. Kuhana in pečena riba je lažje prebavljiva kot pražena. Ribo kuhamo v juhi, ki jo okisamo s kisom ali belim vinom. V navadni vodi razpade.

Presna riba je svetle barve, plavut je tesno pritisnjena k truplu. Oči se bleščijo, so prozorne in dopolnjujejo očesno duplino. Škrge so živorodeče barve, nekoliko sluzaste in tesno zaprte. Mišice so čvrste in prožne.

Ribje meso se hitreje pokvari, kakor drugo meso. Če se ribje meso začne razkrajati, ugotovimo to po spremenjenem vonju, sluzasti površini in škrgah, ki se zlahka odpirajo ter po očeh, ki polagoma izgubljajo blešč.

Ribje bakterije se hitreje razvijajo in množijo pri nizki temperaturi. Riba težko konzerviramo, ker se hitro pokvari.

Kuharski recept

Vinske rezine

Narežemo bel kruh ali žemlje na za prst debele rezine in jih pomočimo v oslajeno vino, nato v raztepeno jajce ter hitro ocvremo na zelo razbeljeni masti. Lahko jih potresemo s sladkorjem.

Konzerviramo jih s sušenjem, soljenjem in prekajenjem. Konzerve pripravljamo enako, kakor pri drugem mesu, najpogostejše pa s paradižnikovo omako, belim vinom in oljem.

Nekateri ljudje ne morejo prenašati rib. Kadar jih jedo, po navadi obolijo. Zastrupitev z ribo povzroča razen želodčnih in črevesnih motenj tudi srbečico,

razširjene zenice, bolečine v sklepih in omedlevico.

Kladovski kaviar je znan po svojem pikantnem okusu in po tem, da vzbuja apetit. Bogat je na beljakovinah (30 do 40%) ter maščobah (15 do 25%), in vsebuje več kot 300 kalorij. Vsebuje tudi obilo mineralnih soli, fosforja, kalcija, natrija in kalija.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kaj je tromboza in kako jo zdravimo

Poleg zaapnenja žil je tromboza najbolj pogosta bolezen žil. Če govorimo o trombozi, mislimo večinoma na zamašitev dovodnic — ven. Vendar pa pride do tromboze tudi v odvodnicah — arterijah. Trombozo imenujemo zamašitev žile, ki jo zapre krvni strdek.

Kako se naredi v žili krvni strdek? Notranjost žil je pokrita s slojem ploščatih celic, ki kot gladka prevleka pokrivajo žilo. Po tej izredno nežni in gladki cevi se kri nemoteno pretaka. To notranjo prevleko imenujemo strokovno endotel. Brž ko so te endotelne celice okvarjene in propadajo, se iz njih izloča posebna snov, ki v zvezi z drugimi sestavinami omogoča strjevanje krvi. Do okvare endotela pa pride najpogostejše zaradi poškodb, udarca ali zaradi oškodovanja z raznimistrupi pri boleznih ali drugih okvarah v telesu.

Strjevanje krvi in tvorjenje trombusa je tudi najprirodnejši, najhitrejši in vedno pripravljen način, da se ustavi krvavitev, kar je bistveno važno predvsem pri poškodbah. Neznatno majhni krvni strdki zamašijo krvavico žilo. Če se to ne bi zgodilo, bi že izkrevavili, ko si damo izrjaviti slab zob.

Ta prirodna telesna zaščita postane neprijeten bolezenski vzrok, če obstajajo okolnosti, ki povzročajo strjevanje krvi ob nepravem času in na nezaželenem mestu. Zelo pogosto se pojavlja tromboza pri krčnih žilah. To so močno razširjene dovodnice nepravilnih oblik s številnimi žepi, v katerih se kri počasi pretaka in tudi zastaja. Zaradi tega propada slabo prehranjeni endotel. Če postane zaradi kakega zunanjega dodatnega vzroka krvni obtok še počasnejši, razpadajo endotelne celice. Tedaj se začne strjevanje krvi. Povod za tako zastajanje je bolezen, ki bolnika dalj časa priklene na posteljo. Znano je, da je v nosečnosti

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV
pri obolenjih: žolča, jeter, želodca, dihalnih organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in kamnov v ledvicah, žolčniku in mehurju, odlična pri gorečici

tromboza pogosta. Tudi vnetja iz okolice krčnih žil, ki zajamejo te žile, pogosto povzročajo tromboze. Razmeroma najbolj pogosto zapažamo trombozo pri razjedah na golenici v zvezi s krčnimi žilami.

Pri trombozi začuti bolnik najprej bolečine v obolelem delu telesa ali udu. Kmalu zatrdi zamašena žila. Bolečine se stopnjujejo do take mere, da bolnik ne more hoditi. Če je povod obolenju kako vnetje, se začne obolenje

s tresavico in visoko vročino, ki prizadene bolnika v celoti in povzroči težko bolezensko stanje. Tromboza po vnetju se sprevrže pogosto v gnojenje. Nevarnost je v tem, da se del strdka odtrga. Kri ga zanese v pljuča ali kak drug notranji organ, kjer se razvije ognjenek. Če pa strdek zanese v možgane ali srce, povzroča tam zamašitev žil, zaradi česar preneha pravilno delovanje teh organov. Nastopila je kap, ki je čisto smrtna. Govorimo v teh primerih o emboliji.

Na srečo poznamo načine, da moremo trombozo preprečiti in tudi zdraviti. Če je tromboza v površnih venah, se obnesejo povoji cinkovega kleja in pijavke. Z njimi lahko dokaj hitro zboljšamo in ozdravimo trombozo. Teže je zdravljenje tromboze v globokih odvodnicah, dovodnicah ali celo v srcu. Tu pa uporabljamo sredstva, ki zmanjšujejo in preprečujejo hitrost strjevanja krvi. Delujejo podobno kot izločnine pijavk, ki zaustavljajo strjevanje krvi. Tako zaustavljamo napredovanje že obstoječe tromboze ali pa preprečimo njen nastanek pri boleznih, ki jo povzročajo.

Ob pomanjkanju želodčne kisline

Posebne znake, kot jih vidimo pri želodčnem katarju, vidimo tudi pri popolnem pomanjkanju kisline v želodcu. To nastopa pri raznih boleznih želodca, pa tudi kot posledica drugih ali obenem z drugimi (slabokrvnost, sladkorna bolezen, tuberkuloza, griža in začasno pri raznih drugih nalezljivih boleznih). Včasih pa je to stanje popolnoma samostojno, povzroča neznatne težave ali pa sploh nobenih in se odkrije tu in tam slučajno. Popolno pomanjkanje kisline (takozvana ahilija) je pogostejše v starosti in pri ljudeh, katerih prehrana je slaba, nezadostna in enolična. Posledica pomanjkanja kisline v želodcu so driske, ki nastanejo zaradi nezadostne prebave in pomanjkljivega razkuževanja želodčne vsebine, kar vse vrši pri normalnem stanju želodca.

Železnokapelski Carinthia Lithion vrelci

lodčna kislina. Želodčna vsebina gre hitreje dalje kot normalno in to v slabo prebavljenem stanju. Vse te znake izboljšamo in olajšamo, če takemu bolniku damo kot zdravilo solno kislino.

Lotimo se otroških copatk

Tokrat poskusimo z otroškimi copatami. Potrebujemo 12 dkg volne, in sicer ostankov različnih barv, ki jih boš gotovo imela. Uporabljeni moraš pletilke števil 3. Potreben je še par podplatov, ki jih tudi lahko sama napraviš iz ostankov blaga, o čemer smo že govorile v našem listu. Lahko pa podplate tudi kupiš. Navodilo velja za pletenje copat za velikost 29. Za vsako drugo velikost je treba dati ali skrajšati za 4 zanke.

Najprej se lotimo pletenja. Za vsak copat delamo en raven kos. Nasujemo 16 zank in pletemo na obeh straneh samo desno. Po drugi vrsti vzamemo drugo barvo. Ko smo dosegli dolžino 26—28 cm, vse zanke končamo. Zdaj vzamemo primeren usnjen čevlji in pripnemo pletenje okrog čevlja ter pletenje prišijemo na strani skupaj. Nato prišijemo podplat. Paziti pa moramo, da pri tem pleteni konec pri šivanju nekoliko nabiramo, da dobimo okrogel sprednj del. Usnjeni čevlji odstranimo in na zgornjem delu copate naberemo zanke ter pletemo menjaje eno vrsto desno in naslednjo levo. Začetek in konec vrste je seveda spredaj. V 4. vrsti napravimo luknjice za vrvico. To delamo tako, da pletemo dve zanki skupaj in napravimo 1 ovitek itd. Po 6. vrsti zaključimo vse zanke. Skozi luknjasto vrsto potegnemo zavito vrvico in okrasimo na koncu z majhnimi cofi. Kako jih delamo in tudi o tem, kako delamo zavito vrvico, smo govorile v števil 45 našega lista. Copatki so gotovi in prišle smo prav poceni do njih. Otrok pa jih bo vesel, ker so iz različnih barv.

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

zategla pesem. Mirnih noči je bilo konec. Toliko da so legli za uro ali dve.

V gosposkih zidanicah je postalo živahno. Vinogradniki so svojim prijateljem in znancom razkazovali bogato obložene trte in se veselili letine, ki so jim jo pripravili viničarji. Posebno ob nedeljah je na Vinskem vrhu in po vseh drugih vrhovih mrgolelo meščanov, ki so radostnih lic uživali lepoto haloške jeseni in gostoljubnost svojih gostiteljev. Čeprav so jim vinogradniki postregli tudi z grozdjem, so vendar morali viničarji skrbno varovati gospodov vinograd, da niso meščani vdrli vanj in si napolnili skrite torbe in žepi s sladkim grozdjem. Za vsak grozd bi vinogradniki dolžili viničarske otroke, čeprav so ti čepeli zgoraj nad vinogradom in samo z željnimi očmi strmeli v bleščeče jagode. Tudi ptiči so od vseh strani silili v vinograd, klopotev so se že tako navadili, da so mirno ključali jagode tudi ob najhujšem klopotačju. Vrabci so celo sedali na klopote in se porogljivo ozirali naokoli.

Vinogradniki, a tudi njihovi viničarji, so teže in teže čakali na trgateg, najbolj pa so si želeli viničarski otroci. Tedaj bodo lahko stopili v vinograd in se nazobali sladkega grozdja. Le Svenšek je pričakoval dan trgatve s temnimi mislimi in mrkim občutjem. Z nikomer ni več spregovoril lepe besede, gorice niti pogledal ni. Oblečen je bil malomarno, ni se

bril, zaradi svojih košatih, rdečkastih brk in redko zaraščene brade je bil videti, kot bi prišel iz ječe ali kakor bi se pripravljaj na zločin.

Ko mu je žena nekega dne dejala, da bo odšla v mesto in sporočila Dobniku, da je čas trgatve, se je preklinjajoč potegnil iz hiše doli v ilovsko gostilno. Vendar ni dolgo zdržal. Še pred mrakom je prišel nazaj, sedel na sep in se dolgo v noč izgubljeno oziral po vinogradu.

Turkuš je tisti dan že bral.

Trgači v njegovi mali gorici so peli od ranega jutra. Trte so bile polne in stari Turkuš ni gledal — kakor mestna gospoda — na vsako jagodo, ki jo je dal trgač v usta. In kakšne trgače je imel! Skoraj samo mladino in otroke. Prišli so Jusovkini, Trčkovi, Svenškova dva, Nanika in še nekaj deklet. Lojz in Jusovka sta nosila brento, stari Turkuš pa je smehljaje hodil med trgači, vsak čas pogledal v stikalnico, se ustavil pri bogato obloženem trsu in hvaležno zasopel: »Dobro si obrodil, trsek! Bodi zahvaljen. Pa na drugo leto spet, saj te bom dobro okopal, obrezal, privezal in poskropil.«

Tudi trgače je ljubeznivo ogovarjal. Ko se je Lojz z brento postavil k Naniki, jima je vedro zaklical: »Kdaj bosta zletela, škorca?«

»Po vseh svetih, Turkuš!« je odvrnila Nanika.

»Bog vama daj srečo! Preden bosta od-

šla, pridita v klet, da spijemo ročko ali dve.«

Nanika je že izpraznila škaf, Lojz pa je še vedno čakal. Zdaj, ko je tako rekoč že vse urejeno, so ga minile temne misli, bil je dobre volje kot še nikoli. Z Naniko sta se večer za večerom pogovarjala o svojem novem življenju. Zaradi poroke in viničarije je že urejeno. Ko bo prišla gospa Mundova v trgateg, bo Nanika govorila z njo zaradi bale, ki jima jo je obljubila. Potem se vzameta in vselita v majhno viničarijo na Mrzlem bregu.

»No, no, Lojz, ali misliš še Naniko stlačiti v brento?« je vzkliknila Jusovka z druge strani, ker sta Lojz in Nanika začela daljši pogovor.

»Pretežka bi bila,« je stari Turkuš pristavil smeje. »Posebno zdaj.«

Nanika pa ni zardela ob njegovih besedah, niti spomnila se ni bridkih ur, ki jih je pretrpela zadnje mesece; njene misli niso bile pri tem, kar je bilo, marveč pri tem, kar se je odpiralo pred njo.

»Jusovka, kdaj pa bomo tvoje?« je vprašal Turkuš kočarko.

»Jutri in pojutrišnjem bodo pri Dobniku, moram jim pomagati,« je odvrnila Jusovka, »potem pa bom jaz.«

»Prav,« je pritrdil Turkuš. »Stisnila boš pri meni. Kaj bi vozila doli k Pulku kakor prejšnja leta! Pulko ni predober, da ti odnese kak škaf v svojo klet.«

Jusovka je pritrdila. Seveda bo pri Turkušu, ki zadnji čas skrbi za njo in njene otroke. On ji bo tudi prodal mošt, več bo dobil, kot bi dobila sama. Naročila mu bo še, to je tudi že sklenila, naj kar odnese tisočak v posojilnico. Vedela je, da bo storil z veseljem. Saj je videla, kako se veseli, da gre pri njej na bolje. Ej, tisti, ki so ji prerokovali konec, bodo še videli, kaj Jusovka zmore.

»Zapojmo!« je vzkliknila in začela peti.

Iz Turkuševga vinograda se je razlilo po Vinskem vrhu zateglo haloško petje. Čeprav ni bilo enega samega trgača z zalostno mislijo, je njihova pesem, pa naj je pela o vinu, ljubezni ali svetnikih, zvenela zategnjeno, otožno. Šele ko je Lojz začel vriskati in se je oglasilo nekaj deklet, je postalo veselejšo, prešernejšo. Sam Turkuš je vriskal, od časa do časa pa stopil na vrh h koči in se zvedano oziral doli na pot.

»Koga pričakujete?« ga je vprašala Jusovka, ko je šla mimo njega s kočarko grozdja za zobanje.

»Sporočil sem Marku. Vsako leto je prišel, ne vem, zakaj ga še ni,« je odvrnil nekoliko zaskrbljen.

»Bo že prišel. Gotovo ima šolo. Tudi jaz sem poslala glas Lipetu, naj pride in se nazoblje.«

(Nadaljevanje sledi!)

Kmetijski visokošolski teden SKZ

od 27. do 30. decembra na kmetijski šoli v Podravljah

Sekretariat Slovenske kmečke zveze sporoča:

Letošnji kmetijski visokošolski teden bomo priredili med božičnimi prazniki in sicer v času od ponedeljka, 27. decembra, do četrтка, 30. decembra, na kmetijski šoli v Podravljah.

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos povabili profesorje agronomske, gozdarske in veterinarske fakultete v Ljubljani, poleg njih pa tudi vidne koroške strokovnjake, da nam v svojih predavanjih dajo navodila in pojasnila za naše nadaljnje kmetovanje.

Letošnji kmetijski visokošolski teden ima nasproti dosedanjim tri prednosti:

1. Vršil se bo na naši prenovljeni kmetijski šoli, kjer so na razpolago vsi za boljše razumevanje predavanj potrebni učni pripomočki, v internatu šole pa prenočišča za 40 udeležencev ter prehrana za vse udeležence.
2. Spričo zelo jasnega spoznanja nadaljnje smeri gospodarskega razvoja bodo v predavanjih obravnavana najaktualnejša vprašanja iz našega poljedelstva, živinoreje, sadjarstva, gozdarstva ter obratnega gospodarstva.
3. Po predavanjih so vsak večer predvideni razgovori udeležencev s profesorji o panogi, iz katere so bila čez dan predavanja.

Te tri prednosti bodo omogočile, da bo vsak udeleženec lahko odnesel od tega visokošolskega tedna veliko več koristi kakor jih je mogel odnesti doslej, ko so bila predavanja v zelo primitivnih okoliščinah in ko je bil čas za razgovore vedno preveč omejen.

Udeležba na letošnjem kmetijskem visokošolskem tednu je

brez prenočišča in prehrane brezplačna, s prenočiščem in prehrano pa stane 12.— šil. na dan.

Za vse štiri dni stane udeležba vključno prehrane in prenočišča 40.— šil.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

S krajevnimi kmečkimi posvetovanji nadaljujemo v teku meseca decembra v naslednjih krajih:

DOBRLA VES

danes, v petek, 17. decembra 1954, ob 9. uri dopoldne v prostorih hranilnice in posojilnice;

ŽELEZNA KAPLA

v ponedeljek 20. decembra 1954, ob 9. uri dopoldne v prostorih kmečko-gospodarske zadruge;

VELIKOVEC

v sredo, 22. decembra 1954, ob 9. uri dopoldne v prostorih hranilnice in posojilnice.

Kmetovalci, udeležite se posvetovanj v čim večjem številu!

(Udeleženci iz oddaljenih krajev in stalni udeleženci sploh naj čimprej prijavijo svojo udeležbo, da jim bomo lahko rezervirali postelje.)

Točni program predavanj bomo objavili v naslednji številki Slovenskega vestnika.

Kmetje, absolventi kmetijskih šol in kmečka mladina!

Pocenimo pitanje prašičev

Poročilo o poizkusnem pitanju prašičev na kmetijski šoli v Podravljah

V zadnjih letih so nas pogosto obiskovali različni agenti ali potujoči trgovski zastopniki ter nam ponujali vse mogoče praške za pitanje svinj, za krave molznice in slično. Poleg vsem poznanega praška Suprosal se danes na trgu dobijo tudi beljakovinske kocke za pitanje prašičev, ki jih izdeluje tovarna »Oekonom« Franz Janic, Wien-Liesing, Perchtoldsdorferstrasse 21/23. Kocke se imenujejo »Oekonom-Eiweiss-Vitamin Mastwürfel«. Te kocke služijo kot dodatek prašičem, ki se pitajo z doma pridelano krmo, torej krompirjem in ječmenom ali drugim krmnim žitom.

Ker je bila propaganda, ki se je o teh kockah razširjala, zelo vabljiva smo se

	4. XI.	17. XI.
1.	63 kg	71 kg
2.	58 kg	68 kg
3.	58 kg	66 kg
4.	55 kg	59 kg
5.	44 kg	47 kg
6.	40 kg	46.5 kg

Iz rezultatov tehtanj lahko povzamemo, da je znašal skupni prirastek vseh prašičev od 4. XI. do 17. XI. 39.5 kg. Povprečno je torej en prašič pridobil na živi teži 6.58 kg v trinajstih dneh in 0.50 kg v enem dnevu. To je sicer slab prirastek, toda če izračunane prirastke do 17. XI. dobro premerimo, bomo opazili, da so prvi trije najtežji prašiči (71, 68 in 66 kg) imeli prirastek, ki je daleč presegal dnevno povprečje od 0.50 kg po prašiču. Prirastki zadnjih treh prašičev, ki so tehtali 59, 47 in 46.5 kg pa ležijo močno pod dnevnim povprečjem. Ta pojav ni slučajen, temveč je razlog v tem, da so dobili prašiči premalo krompirja — niso bili dovolj siti. Vsak sam pa ve, da je tam, kjer se je treba za kaj boriti, močnejši (v našem primeru težji) vedno v prednosti, tako da so bili zadnji tri prašiči vedno lažni. Zanimivo je tudi, da je imel najmanjši prašič na enkrat 6 kg prirastka. Razlog je v tem, da mu je uspelo nekaj dni zmužniti se neopaženo in spretno skoz pregraje v sosednji svinjak k svojim sestram, ki so predvidene za plemo. Pri

Izkoristite to lepo letošnjo priljubljenost in udeležite se predavanj našega visokošolskega tedna v kar največjem številu.

Položaj je tak, da bo naše kmetovanje uspešno le, če bomo pričeli gospodariti v novo smer, zakar sta nam pa potrebna osnovna jasnost in znanje, ki ga nam bo v najpotrebnejšem posredoval naš letošnji kmetijski visokošolski teden.

odločili, da napravimo z njimi poizkus, da se vsaj v grobem prepričamo, koliko je na tej propagandi resnice.

V poizkusu smo pričeli pitati 6 prašičev. Pred pričetkom pitanja, to je 4. XI., smo vse prašiče tehtali. Po 13 dneh, to je 17. XI., smo tehtali druge in po ponovnih 13 dneh, to je 30. XI., smo tehtali vse prašiče tretjič. Tehtali smo vse trikrat ob 14. uri. Dnevni obrok krme je obsegal naslednje količine: 7 kg parjenega odpadnega krompirja, 1 kg ječmenovega zdroba in dva krat po 2 (torej 4) beljakovinsko-vitaminske kocke. Krmilo se je zjutraj in zvečer.

Prašiči so tehtali:	30. XI.	prirastek v 13 dneh
prirastek v 13 dneh		
8 kg	85 kg	14 kg
10 kg	81 kg	13 kg
8 kg	80 kg	14 kg
4 kg	73.5 kg	14.5 kg
3 kg	65 kg	18 kg
6.5 kg	57 kg	10.5 kg

njih se je potem do kraja nasitil.

Tako, ko je tehtnica pokazala, da je prirastek povsem nezadovoljiv smo prašičem povečali dnevni obrok krompirja od 7 na 10 kg dnevno. 5 kg krompirja, kolikor ga odpade na 1 obrok, prašič s povprečno težo 59.5 kg ni v stanju požreti takoj. Ko so se vsi do siteda nažrli, je ostalo še vedno precej krme v koritu. Vendar pa, če gremo po eni ali dveh urah pogledat, vidimo, da so prašiči pospravili vso krmo, korito pa polizali. In tako mora biti, če krmimo prašiče samo dvakrat na dan! Potrjuje pa to tretje tehtanje dne 30. XI.

Skupni prirastek v 13 dneh od 17. do 30. XI. je znašal 84 kg (primerjaj s 39.5 kg). Na prašiča torej povprečno odpade 14 kg prirastka v 13 dneh, v enem dnevu pa 1.07 kg kar je zelo povoljno. Posebno zanimivo pa je, da je prašič (v razpredelnici na predzadnjem mestu s prirastkom 3 kg v prvih 13 dneh, dosegel v drugih 13 dneh (od 17. XI. do 30. XI.) 18 kg.

V povprečju nas stane 1.07 kg prirastka žive teže v tem obdobju:

10 kg krompirja	po 0.50 šil. = 5.—
1 kg ječmena	2.20 šil. = 2.20
4 kg kocke	1.08 šil. = 8.28

kar pomeni pri prodajni ceni prašiča po 12 šil. za kg 4.56 šil. dobička.

Z ozirom na izredno zadovoljive rezultate, ki smo jih dosegli s kockami »Oekonom«, bomo z poizkusi nadaljevali in jih primerno razširili, da čim prej dosežemo končno sodbo o rentabilnosti pitanja prašičev s temi kockami kot dodatkom k doma pridelani krmi.

Za spitanje 1 prašiča potrebujemo 400 kock, ki stanejo 105 šilingov. Cena je silno zapeljiva, če pomislimo, da nam ni treba nobene ribje, krvne, mesne in drugih mok, ki so zelo drage in jih povprečno za spitanje enega prašiča potrebujemo v vrednosti okoli 210.— šilingov.

Ing. M. Krasnik

Stoječa voda na naših travnikih je vzrok kisle krme

Še pred nastopom hudega mraza je prav, da pregledamo naše travnike. Za doseg dobre krme je nujno, da osušimo površino, v kolikor nimamo opravka z pravim močvirjem. Znano je, da na mokrih površinah rastejo le slabe trave, ki so revne na hranljivih snoveh vitaminih.

V kolikor že imamo zbiralne jarke, izkoristimo jesenski čas za njih čiščenje. Ako pa teh jarkov še ni in bi se dali brez večjih investicij napraviti, na mestu, da izkoristimo sedanj in zgodnji pomladanski čas za potegnitev odvajalnih jarkov.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Pomen zastavne pravice v zemljiški knjigi

III.

Zadnjič smo med drugim obravnavali vprašanje, kako si lahko pomagamo, če pri takih pogodbah, ki morajo zaradi važnosti in veljavnosti priti v zemljiško knjigo, ne poznamo vse potrebne podatke kakega zemljišča in se po drugi strani mudimo. Posebno pa moramo paziti — kar smo tudi že zadnjič omenili in le zaradi važnosti še enkrat ponavljamo — na 14-dnevni rok, kajti sicer smo imeli stroške za nič in morda celo še drugo škodo, na katero nas sodišče opozori na ta način, da nam dostavi rešitev o naši predznambi lastnoročno.

Kaj pa velja na primer potem, če nekdo bodisi v zmedu, pozabljivosti ali kakega drugega vzroka proda neko zemljišče dvakrat, ali če je mislil svoj podpis na prvi kupni pogodbi preklicati in je to potem tudi storil, itd.? Saj se v življenju marsikaj pripeti!

Za slučaj dvakratne prodaje bo vsaj začasno nujno zmagal tisti, ki je kot prvi prišel v zemljiško knjigo. Prvotni lastnik ima potem samo to možnost, da s tožbo proti novemu — vknjiženemu — lastniku dokazuje, da je le-ta prišel v zemljiško knjigo protipostavno, medtem ko prevzani drugi kupec lahko toži prvotnega lastnika za oškodnino.

Normalno pridobi novi vknjiženi lastnik takoj vse pravice posesti in razpolaganja, če... Torej tudi tu ni treba, da gre vse gladko! Mogoče je namreč, da je na zemljišču vknjižena še kaka prepoved obremenitve in prodaje posestva. Upniki se v svojo varnost večkrat zadovoljijo z vknjižbo take prepovedi, ki dolžnika najbolj veže, bolj kot pa vknjižba dolžne vsote odnosno terjatve. So pa tudi zakoniti in sodnijski slučaji raznih prepovedi proti lastniku. Zato je zemljiško knjigo pri zemljišču ali posestvu, za katerega gre, vedno treba natančno pregledati!

Vzemimo še naslednji primer: Moj dolжник mi je v varnost moje terjatve zastavil svoje zemljišče in se je zastavna pravica vknjižila (intabulirala) na njegovem posestvu. Pozneje enkrat sem pa potreboval neko posojilo in ga tudi dobil. Namesto da obremenim svoje posestvo, zastavim v varnost mojemu upniku **mojo na posestvu mojega dolžnika vknjiženo terjatev**. Vknjižena je na prvem mestu in zato absolutno varna. Postopek je sedaj tak, da se mojemu upniku dana zastavna pravica ne vknjiži na mojem posestvu, ampak na posestvu mojega dolžnika kot tako imenovana nadzastavna pravica v korist mojega upnika. Tak vpis nadzastavne pravice mora sodnija seveda naznaniti tudi mojemu dolžniku, ki s tem postane v prvi vrsti dolжник mojega novega upnika.

Če bi v tem primeru moj dolжник hotel plačati svoj dolg meni, bi moral najprej vprašati za dovoljenje mojega upnika. Če bi pa na primer glede časa vrnitve, glede višine morda zaostalih obresti ali glede česar koli prišlo do kakega spora med menoj in mojim upnikom, se moj in hkrati tudi mojega upnika dolжник temu sporu lahko izogne, če dolžno vsoto, ki jo po njegovem mnenju dolguje, **založi pri sodišču**. Ob založitvi mora sodišču tedaj navesti kot vzrok nastali spor med njegovima obema upnikoma in zahtevati, naj se ju o založitvi dolga obvesti. Končno moram jaz izstaviti mojemu dolžniku izbrisno pobotnico, če je le-ta svoj dolg pravilno poravnal — pa čeprav ne meni, ampak upniku, kateremu sem to terjatev svojčas zastavil.

Pogovor s čebelarji

Danes se hočemo pomeniti o vzroku, da smo imeli lansko zimo toliko mrličev v panjih.

Kolikor je razvidno iz statistike, smo lansko leto izgubili okoli 10.000 družin, ki so poginile. Vzroki tega niso samo v boleznih, kot n. pr. bilma, griža in še več drugih; glavni vzrok je nepazljivost in malomarnost čebelarja samega. Marsikateri bo vprašal, kako naj bi on bil kriv pogina čebel. Toda kar verjemite mi, da je to res.

Za primer s čebelo vzemimo kakšno drugo domačo žival. Če ne bo dobila dosti krme in sploh hranil, ki jih potrebuje za svoj življenjski obstoj, bo začela pešati in bolehati, dokler nazadnje ne bo poginila. Ravno isti vzrok je bil pri poginulih čebelah.

Skrb za čebele mora biti vztrajna, posebno še, ko se pričnejo pripravljati za zimljenje. Kar je za čebele prvo in najbolj potrebno, je hrana. Za hrano pa je najboljši — kakor vsak ve sladkor. Sladkor raztopimo v mlačni vodi 1:1. S to tekočino krmimo čebele, in sicer po možnosti 3 krat na dan po 1 liter. Dnevno naj dobi vsak panj odnosno vsaka družina 3 litre sladkorne raztopine. Po predpisu mora dobiti vsaka družina 5—6 kg sladkorja za zimsko prehrano. Čas krmiljenja se prične sredi oktobra, kajti čebele morajo hrano še predelati in zadelati, da

se jim ne pokvari čez zimo. Glavna napaka mnogih čebelarjev je prav v tem, da pričnejo s krmljenjem prepozno. Mnogi imajo izgovore, da jim čas ne dopušča in slično. Taki izgovori so v škodo čebelarju samemu, ker z zamudo v jesenskem krmljenju lahko uniči cele družine.

Drugo, zelo važno jesensko opravilo v čebelnjaku je strnitev panjev. Morebitne špranje je treba zamašiti; spočetka je treba večkrat kontrolirati, če je v gnezdu ali v medišču zmiraj enaka toplota 25°—30° C. Dobro je, da medišče zadelamo z blazinicami ali pa s cunjami. Tretji vzrok morebitnega pogina čebel je gozdni med. Le-ta se rad pokvari in tako izbruhne v družini bolezen, ki se konča s poginom cele družine.

Zgodil se je primer, da so čebelarju poginile vse družine v kmečkih panjih, medtem ko so v žnidaršičih dobro prezimlele. Kaj je bil vzrok? Pri kmečkih panjih ni mogel odvzeti gozdnega medu, sladkorja jim pa tudi ni dal, ker je bil mnenja, da imajo za svojo prehrano dosti medu. Na tem primeru ravno vidimo, kako potrebno je, da v jeseni odvajamo čebelam zadnji med in da jim namesto njega damo za hrano sladkor.

Če se bo vsak čebelar držal teh nasvetov in se izogibal navedenih napak, bo lahko brez skrbi prezimil svoje družine.

Vinko Pečnik

**MÖBEL KLINGE
OPRAVA KLINGE**Celovec - Klagenfurt
8.-Mai-Straße 28/30 telefon 27-75

Vam nudi

v novo prezidanem lokalu
bogato izbiro oblažinjene oprave
preprog
zaves in
oprave vseh vrst**Gummi-Berger**

Celovec, tel. 45-23

Kardinalsplatz 11

Benediktinerplatz 10

- gumijevi izdelki vseh vrst
- predmeti iz plastičnih snovi
- dežni plašči
- plašči proti prahu
- gumijasti škornji in čevlji
- gumijaste cevi
- igrače
- talne obloge
- namizna pokrivala in zavese
- gume za avtomobile, motorje in kolesa
- popravila in krožne obnove avtogum

**RADIO - ELEKTRO
Hans Kreutz**

popravljalnica

CELOVEC

ST. RUPRECHTER STRASSE

Dunajska krznarska delavnica

J. VESELY

Celovec - Klagenfurt

Obstplatz 2

telefon 28-36

Primerna

božična darila

pri

Kobler & Co.

URE — NAKIT — OPTIKA

Beljak — Villach, Kirchenplatz 4

Vesel božič

in mnogo uspeha

v novem letu 1955

Vam želi

MAX GRAMILLER

Črve in mesarske potrebščine

CELOVEC - KLAGENFURT

Adler Gasse 14

telefon 45-59

PREPROGE, PREGRINJALA
BLAGO ZA POHIŠTVO
POSTELJNINA IN
NAMIZNI PRTI**Radlmayr**

BELJAK-VILLACH, POSTGASSE 3, TELEFON 47-67

RADIO SCHMIDT

hiša malih ljudi

za božični čas ugodno dobavlja
vse radio- in elektroopreme

Celovec - Klagenfurt, Bahnhofstraße 22

Za darila

zlat in srebrn nakit

ure

J. A. KERN

Celovec - Klagenfurt, Kramergasse 7

Šivalni in pletilni stroji

A. Samonig

CELOVEC — KLAGENFURT

Paradeisergasse 9 / Telephon 59-53

Vodilna hiša usnjenih izdelkov

Veit Mühlbacher sen.

Celovec - Klagenfurt

Rainerhof, Kramergasse 4

Posebne cene za božič!

Franz Tschernitz**Spittrahaus**

Celovec - Klagenfurt

Dam kmetijo z 10 ha v najem

Pod števil. 13 na upravo lista

Na otroke je treba stalno paziti

Nedavno sta se primerila na Koroškem v enem dnevu dva tragična primera, ki sta sva reče opozorilo, da starši niti trenutka ne smejo pustiti malih otrok brez nadzorstva.

V Sankt Leonhardu, občina Pulst, se je na postajališču ustavil potniški omnibus samo toliko časa da je vstopil en potnik. Med tem je poldrugoletni fantek David Göslinger iz bližnje hiše neopaženo prihitel pred avto. Mati je otroka še opazila v trenutku, ko se je pričel omnibus premikati. Toda bilo je prepozno. Pred očmi prepaščene matere je omnibus otroka podrl in ga povozil s sprednjim kolesom. Kolo je otroku zmečkalo glavo ter je bil na mestu mrtev.

Drug tragičen primer se je pripetil v Bad St. Leonhard v Labotski dolini. Štiri-letni Gottfried Koitz, sinček gozdarske družine, je v neopaženem trenutku padel v tolmun, ki se nahaja v bližini hiše. Starša sta sicer hitro zapazila, da je otrok izginil in sta ga potegnili iz vode. Toda tudi takojšnja zdravniška pomoč mu ni mogla pomagati, otrok je bil mrtev.

Če lokomotivi odleti kolo

Parnemu stroju, ki je vozil na progi iz Nantesa v Bordeaux (Francija) s polno brzino, je odletelo kolo. Strojovodja je takoj opazil okvaro. Zmanjšal je hitrost in pripeljal v Bordeaux komaj dvajsetminutno zamudo, ne da bi potniki vedeli s kakšno lokomotivo so se vozili.

Prva atomska lokomotiva na svetu

V zvezni državi Kolorado v ZDA, kjer se nahajajo veliki ameriški obrati in raziskovalne ustanove za atomsko energijo, so — kakor se je izvedelo — dogradili prvo atomsko lokomotivo. Pravijo, da so

poskusi, ki so jih izvedli na progi Denver — Salt Lake City, pokazali zadovoljive rezultate. Izdelavo motorja za to prvo atomsko lokomotivo je stalno nadzorovala državna komisija za atomsko energijo. Na zunaj izgleda atomska lokomotiva tako kot kaka moderna Diesellova lokomotiva.

Zidovi ne bodo več vlažni

V prenekateri hiši so zidovi vlažni, posebnost je stavba nova. Tako je pri nas in povsod po svetu. Zato so iskali, kako bi našli način, da bi onemogočili vlažne zidove. Končno so tudi tu dosegli uspeh. Našli so namreč sredstvo, ki izredno dobro varuje stene pred vlago, to je silikatna spojina s katero premažemo stene in jih tako zavarujemo pred vlago. To seveda naredi že med gradnjo stene. Zaščitni sloj te spojine prepreči, da bi tudi najmanjše količine vlage prodrle v nove stene. Tako impregnacija drži nekaj let, potem pa se zopet lahko obnovi. Pomembno pa je to, da se ta snov lahko uporablja za vse gradbene materiale.

Zemeljska toplota greje stanovanje

John Summer iz Anglije dela že dvajset let poizkuse s toplotnimi črpalkami, ki črpajo neuporabljivo toploto iz vode, zraka ali zemlje in jo zbirajo do koristnih temperatur. Summerjevo stanovanje greje na primer že deset let toplota rečne vode. Reka teče skozi toplotne črpalke. Ko si je Summer sezidal lani nov dom, je namestil cevi pod tla vsake sobe, nato pa je izdelal toplotno črpalko, skozi katero je krožil mrzel zrak, ki je stisnjen dajal dovolj toplote, da se je segrela voda v ceveh. Tako si je mož grel stanovanje vso zimo z malenkostnimi stroški.

RADIO PROGRAM**RADIO CELOVEC**

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.00 Glasbeni pozdrav — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.02 Pestro namešano — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specialno za vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00 00.00.

Sobota, 18. december:

8.45 Zimski čudež v polarni puščavi — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 14.20 Kulturna oddaja deželne vlade — 16.20 Prvovrstni izbor — 19.40 Šport iz vsega sveta — 20.15 Ves svet je plav.

Nedelja, 19. december:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 9.00 Vesele note — 10.00 Maša — 14.15 Zimski gozd — 15.00 Pozdrav nate — 17.45 Kliče mladino — 19.20 Adventna glasba — 20.00 Harmonični par — 20.15 Z zvonečo igro — 20.45 Kriminalna uganka.

Ponedeljek, 20. december:

10.00 Dekle brez moža — 14.05 Za našo vas — 18.00 Radio nasveti — 18.45 Božič po svetu — 19.15 Madžarska rapsodija — 20.50 Ča pademo iz okvira.

Tiskarna

klišarna

papirnica

Roman Ritter

Celovec - Klagenfurt

Burggasse 8

telefon 21-08

Torek, 21. december:

8.45 O naravni prehrani — 14.05 Zdravniški vedež. Kulturne vesti — 16.30 Vera Svoboda poje — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.05 Dolgo, dolgo je od tega.

Sreda, 22. december:

10.10 Vsi pomagamo — 14.05 Božični čas — 15.45 Otroška ura — 18.00 Radio nasveti — 18.45 Stanko Premrl: Advent — 20.05 Slike neke razstave — 20.45 Radijska igra.

Četrtek, 23. december:

8.45 Avstriji v inozemstvu — 15.00 Otroška ura: Radovedna zvezdica — 16.30 Tirolska ljudska glasba — 18.30 UNESCO oddaja — 19.15 Ljubiti in ljubljen biti — 20.05 Pri nas doma — 20.45 Johan Strauss- oče — 21.45 Oče in sin.

Petek, 24. december:

10.45 Božične pesmi iz zgornje Koroške — 11.20 Komorna muzika — 14.05 F. Babič: Božično drevo — 15.45 Nazareški osliček pripoveduje — 18.30 Stanko Premrl: Božič — 18.45 Deželni glavar govori — 20.05 Zveneči spomini — 22.30 Darujemo glasbo — 23.30 Evropski božič.

RADIO LJUBLJANA

Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.30 Gospodinski nasveti — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.45 Zabavna glasba — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

Sobota, 18. december:

11.35 Belokranjske pisanice — 12.10 Domači napevi — 14.10 „Glasba ne pozna meja“ — 15.40 Slovenske narodne pesmi — 17.10 Glasbene uganke — 18.30 Iz znanosti in tehnike — 21.00 Za ples in razvedrilo.

Nedelja, 19. december:

8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro — 9.00 Otroška predstava: Mizica po-

grni se! — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Po naši lepi deželi — 16.30 Veseli večer Radia Ljubljana — 21.15 V svetu ritmov in melodij.

Ponedeljek, 20. december:

6.35 Igrajo veseli dečki — 11.15 Iz pripovedovanja borcev-partizanov — 14.00 Glasbeni leksikon — 17.10 V svetu opernih melodij — 18.00 Radijska univerza — 18.30 Zdravstveni nasveti — 20.00 Zunanje-politični feljton.

Torek, 21. december:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 11.15 Roža na tolmu — 12.10 20 minut z Veselimi godci — 14.20 Melodije za razvedrilo — 18.10 Narodne pesmi poje gorenjski vokalni kvintet — 18.30 Športni tednik — 20.00 Pred dnevom JLA.

Sreda, 22. december:

13.15 Vesele slovenske narodne pesmi — 16.10 Zapiski iz narodno osvobodilne vojne — 18.00 Ljudje med seboj — 18.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 „Glasba ne pozna meja“.

Četrtek, 23. december:

11.15 Za pionirje — 14.00 Študentska tribuna — 18.00 Okno v svet — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Modni kotiček — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 22.15 Po svetu „jazza“.

Petek, 24. december:

6.35 Domače pesmi in napevi — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 14.20 Melodije za razvedrilo — 15.45 F. Schubert: „Nedokončana“ — 18.45 15 minut z Avgustom Stanikom — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.15 Serenada v mesečini.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.

Pridite tudi Vi k veliki božični prodaji

V TRGOVINSKO HIŠO KOROŠCA

G. Umschaden

CELOVEC — KLAGENFURT — AM FLEISCHMARKT

Nizke cene! Najkulantnejša plačila na obroke!
Največja izbira!**NEKAJ PRIMEROV:**

Zenski plašči	od
Zenske flanelaste jutranje halje	od
Zenske jopice iz čiste volne	od
Flanel	od
Blago za plašče 140 šir. čista volna	od
Moške srajce kompletne	od
Tigraste odeje	od
Sportno blago	od
Zenske nogavice platirane	samo
Schladminger kratke nogavice	samo

811.	250.—
79.	79.—
9.00	9.00
89.	89.—
29.00	29.00
49.	49.—
45.—	45.—
9.00	9.00
11.00	11.00

Moški Hubertus plašči	od
Svileni barhant	od
Barhant za jutranje halje	samo
Gabardini	od
Blago za zavese	od
Zenske flanelaste nočne srajce	od
Moške dokolenke	samo
Zenske volnene rute	samo
Volneno blago za oblake	od
Moški double plašči	od
Posteljina rožasta	od

811.	398.—
16.00	16.00
9.00	9.00
69.—	69.—
9.00	9.00
59.—	59.—
11.00	11.00
9.00	9.00
16.00	16.00
650.—	650.—
9.00	9.00